

Preventief Fouilleren in Rotterdam:

Maatschappelijk draagvlak, opbrengsten en effecten

Rotterdam, september 2007

Deze studie werd uitgevoerd door:

Dr. E.J. van der Torre
V. Dijk MSc

COT – Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement B.V.
Koninginnegracht 26
2514 AB, Den Haag
T 070 312 2020
F 070 312 2012
cot@cot.nl
www.cot.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding: Preventief Fouilleren in Rotterdam.....	7
	1.1 Drie doelstellingen	7
	1.2 Een evaluatie langs vier sporen	8
	1.3 Leeswijzer	10
2	Het maatschappelijk draagvlak.....	11
	2.1 Inleiding	11
	2.2 De Straatenquêtes	11
	2.2.1 Respondenten	11
	2.2.2 Wenselijkheid van preventief fouilleren	12
	2.2.3 Inschattingen over wapenbezit in de wijk	13
	2.2.4 De bekendheid met preventief fouilleren	14
	2.2.5 Het effect op de veiligheidsgevoelens	14
	2.2.6 Politie: uitleg en bejegening	15
	2.2.7 Privacyschending	16
	2.2.8 Inschattingen over de effecten van preventief fouilleren	17
	2.2.9 Vaker preventief fouilleren	17
	2.2.10 Elders in de stad preventief fouilleren	18
	2.3 Veiligheidsindex	18
3	Opbrengsten: presentatie en analyse.....	21
	3.1 Inleiding	21
	3.2 De totaalscore: opbrengsten op hoofdlijnen	21
	3.3 De opbrengsten in vier jaar tijd	24
	3.4 De opbrengsten per VRG	27
	3.5 De totaalopbrengsten in vier jaar tijd: een vergelijking	36
4	Preventief Fouilleren: externe effecten.....	39
	4.1 Inleiding	39
	4.2 Politiedistrict West	39
	4.2.1 VRG Keileweg en omgeving	39
	4.2.2 VRG Middelland/Nieuwe Westen	42
	4.3 Politiedistrict Centrum	44
	4.3.1 VRG Delfsestraat	44
	4.3.2 VRG Centrum	45
	4.4 Politiedistrict Noordhoek	48
	4.4.1 VRG het Oude Noorden	48
	4.5 Politiedistrict Feijenoord-Ridderster	50
	4.5.1 VRG Putsebocht en omgeving	50
	4.5.2 VRG Hillesluis	53
	4.5.3 VRG Beverwaard	55
	4.6 Politiedistrict Zuid	58
	4.6.1 VRG Tarwewijk	58
	4.6.2 VRG Pendrecht	60
	4.6.3 VRG Charlois	62
	4.7 De ontwikkelingen in 30 Rotterdamse buurten	64

5	Rotterdam in vergelijking met: een beknopte benchmark.....	67
	5.1 Inleiding	67
	5.2 Rotterdam in vergelijking met Amsterdam	67
	5.3 Rotterdam in vergelijking met Den Haag en Maastricht	72
6	Conclusies en aanbevelingen.....	75
	6.1 Conclusies	75
	6.2 Aanbevelingen	80

Bijlagen

Bijlage 1: Verantwoording	85
Bijlage 2: Elf Rotterdamse VRG's	95
Bijlage 3: Geraadpleegde bronnen	101

1.

Inleiding: Preventief Fouilleren in Rotterdam

1.1 Drie doelstellingen

De Rotterdamse gemeenteraad stemde op 11 juli 2002, nog voordat de wetswijziging die preventief fouilleren mogelijk maakt de Eerste Kamer passeerde, in met een aanpassing van de APV die de burgemeester in staat stelt een veiligheidsrisicogebied (VRG) aan te wijzen. Nadat de officier van justitie een last had afgegeven werd er op 20 september 2002 voor het eerst in Rotterdam (en Nederland) preventief gefouilleerd.

In de Rotterdamse benadering van preventief fouilleren zijn de effectiviteit en het maatschappelijk draagvlak nauw met elkaar verweven. Dit blijkt uit de drie doelstellingen van preventief fouilleren:

- *Strafrechtelijke doelstellingen:* het in beslag nemen en daarmee uit het verkeer halen van zoveel mogelijk wapens, het verminderen van wapenbezit, en het verhogen van de pakkans;
- *Maatschappelijke doelstellingen:* het vergroten van de veiligheidsgevoelens en van het vertrouwen in politie en overheid;
- *Strikt-preventieve doelstellingen:* mensen ertoe bewegen dat ze hun wapens weg doen of thuis laten, waardoor het wapenbezit en wapengebruik afneemt.

Naast deze doelstellingen is in Rotterdam een belangrijke randvoorwaarde geformuleerd. Het is namelijk de bedoeling om het instrument aselekt toe te passen, waarmee wordt bedoeld dat er tijdens controles geen selecties worden gemaakt op basis van factoren zoals uiterlijke kenmerken. Meer in het algemeen dient de politie op een dusdanige wijze uitvoering te geven aan preventief fouilleren dat dit wordt geaccepteerd door zoveel mogelijk mensen die aan een controle worden onderworpen.

Deze doelstellingen en randvoorwaarde vallen uiteen in de volgende aspecten van preventief fouilleren:

1. De *externe effecten*. De invloed op het wapenbezit en wapengeweld. Dit omvat preventieve effecten: personen die wapens thuislaten omdat ze zich realiseren dat ze kunnen worden gecontroleerd.

2. Het *maatschappelijk draagvlak*. Dit kan positief en negatief worden geformuleerd. In positieve zin komt het aan op een verbetering van de veiligheidsgevoelens en van een versterking van de legitimiteit van politie en lokale overheid. In negatieve zin dient preventief fouilleren zo min mogelijk weerstand op te roepen dan wel, iets minder negatief gesteld, te worden geaccepteerd door personen die worden gecontroleerd.
3. De *opbrengsten* van preventief fouilleren. Het betreft het aantal personen dat wordt gecontroleerd en de aard en het aantal wapens dat daarbij wordt aangetroffen. De opbrengst bestaat voorts uit de arrestanten die bij controleacties worden gemaakt.

Deze drie aspecten keren terug in de vier sporen waarlangs gestalte wordt gegeven aan deze evaluatie: zie paragraaf 1.2.

1.2 Een evaluatie langs vier sporen

Deze studie evalueert het preventief fouilleren in Rotterdam langs de volgende vier sporen:

- **Het maatschappelijk draagvlak**
We hebben het maatschappelijk draagvlak van preventief fouilleren voornamelijk onderzocht met behulp van straatenuêtes. We hebben mensen op straat ondervraagd in twee gewezen VRG's: VRG Het Oude Noorden en VRG Centrum. Daarnaast hebben we straatenuêtes afgenomen van personen die juist preventief waren gefouilleerd: in VRG Pendrecht en in VRG Charlois. Hiernaast hebben we gebruikgemaakt van de resultaten van de Veiligheidsindex 2007.
De uitkomsten van het onderzoek naar het maatschappelijk draagvlak van preventief fouilleren worden gepresenteerd en geanalyseerd in *hoofdstuk 2*.
- **De opbrengsten van preventief fouilleren**
We hebben de opbrengsten van het preventief fouilleren – de wapenvondst en de arrestanten – sinds 1 januari 2003 in kaart gebracht van 11 VRG's. We interpreteren deze opbrengsten. Zie *hoofdstuk 3*.

- **De externe effecten van preventief fouilleren**

We zijn ons ervan bewust dat het niet mogelijk is om een causaal verband te leggen tussen preventief fouilleren en het wapengeweld in Rotterdamse VRG's. De overheid, waaronder de politie, voert nu eenmaal vele maatregelen door die van invloed zijn op het wapengeweld. Een bijkomend probleem bestaat eruit dat het niet mogelijk is om in het registratiesysteem van de politie Rotterdam-Rijnmond (X-Pol) een (digitale) selectie te maken van de delicten waarbij een wapen is gebruikt of in het spel was. We hebben ervoor gekozen om de volgende registraties te benutten bij het onderzoek naar de externe effecten (zie ook bijlage 1):

- Registraties van het bezit van vuurwapens en van het bezit van (overige) wapens. Het is bij deze delicten zeker dat het gaat om wapenbezit. In deze evaluaties doelen we steeds op deze delicten als we spreken van 'wapenincidenten';
- Registraties van de aangiftes van straatroof en overval. Het is niet mogelijk om met behulp van het systeem onderscheid te maken tussen gewapende straatroof of overval en niet-gewapende straatroof of overval. We hebben deze cijfers onder meer toch gebruikt omdat in verschillende Rotterdamse VRG's juist of ook is overgegaan tot preventief fouilleren om het aantal straatroven of overvallen te reduceren.

Het onderzoek naar de externe effecten wordt gepresenteerd in *hoofdstuk 4*.

- **Een benchmark**

We hebben tevens een *benchmark* uitgevoerd (hoofdstuk 5). We vergelijken in de eerste plaats Rotterdam met Amsterdam. Mede vanwege de verschillen tussen de twee steden betreft het een beknopte benchmark. Die verschillen zijn reeds beschreven in de overzichtsstudie 'Preventief Fouilleren: een analyse van het proces en de externe effecten in tien gemeenten' (Van der Torre en Ferwerda, 2005). We hebben ook informatie verzameld over Den Haag en Maastricht. Tot op heden blijken er louter in Rotterdam en Amsterdam vergelijkbare effectmetingen te zijn uitgevoerd, waardoor de benchmark wat dit betreft beperkt blijft tot deze twee steden.

Bijlage 1 van deze studie bevat onder meer de verantwoording. Bijlage 2 beschrijft precies de grenzen van de gebieden die sinds 1 januari aangewezen zijn geweest als VRG.

1.3 Leeswijzer

We evalueren de gang van zaken in elf Rotterdamse VRG's in de periode van 2003 tot en met 2006. We presenteren de opbrengsten en effecten noodzakelijkerwijs (onder meer) per VRG. We zijn ons ervan bewust dat dit resulteert in veel cijfermateriaal met een daarbij horende uitleg. We hebben het zo bondig en helder mogelijk gepresenteerd in de hoofdstukken 2 en 3.

Het slothoofdstuk zet de belangrijkste conclusies op een rij. Daarbij wordt zoveel mogelijk geabstraheerd van afzonderlijke VRG's. Het is raadzaam om eerst het eerste en het laatste hoofdstuk te lezen, en dan de rest van het rapport.

In dit rapport baseren we ons onder meer op de registraties van vuurwapenbezit en van het bezit van overige wapens in het X-Pol systeem van de politie Rotterdam-Rijnmond. Omwille van de leesbaarheid spreken we geregeld ook over 'wapenincidenten', al zijn we ons er natuurlijk van bewust dat er ook andersoortige wapenincidenten zijn.

2.

Het maatschappelijk draagvlak

2.1 Inleiding

Dit hoofdstuk beantwoordt de vraag hoe het is gesteld met het maatschappelijk draagvlak van het preventief fouilleren. Hiertoe gaan we allereerst (2.2) in op de uitkomsten van zogeheten straatenuêtes die we hebben afgenomen. We hebben dit op twee manieren gedaan:

- We hebben tijdens controleacties mensen ondervraagd, kort nadat ze door de politie preventief waren gefouilleerd. Het gaat in totaal om 151 personen, die we tijdens vier controleacties in twee veiligheidsrisicogebieden – te weten VRG Pendrecht en VRG Charlois – hebben ondervraagd;
- We hebben ook zogeheten passanten bevraagd. In twee gewezen veiligheidsrisicogebieden – VRG Het Oude Noorden en VRG Centrum - hebben we namelijk op vier momenten straatenuêtes afgenomen onder mensen die op straat liepen. In totaal hebben we 152 mensen ondervraagd.

Voor de methodologische verantwoording van de straatenuêtes verwijzen we naar de bijlage.

Vervolgens presenteren en analyseren we in paragraaf 2.3 de uitkomsten van de vragen die in de Veiligheidsindex zijn gesteld over preventief fouilleren.

2.2 De straatenuêtes

2.2.1 Respondenten

De groep respondenten telt beduidend meer mannen dan vrouwen, want 67% (n=204) is man en 33% (n=99) vrouw. Tijdens de controleacties hebben we de meeste mannen ondervraagd: 80% (n=121) van deze respondenten was man en 20% (n=30) vrouw. De verdeling lag anders bij passanten: 55% (n=83) mannen en 45% (n=69) vrouwen.

De gemiddelde leeftijd van de gehele steekproef ligt op 35 jaar. De jongste respondent is 14 jaar en de oudste is 89. Bij controleacties zijn relatief jonge mensen bevraagd: 46% (n= 69) van de respondenten die zojuist waren gecontroleerd is 25 jaar of jonger.

Een meerderheid van alle respondenten is in Nederland geboren: 60% (n= 81). Tien procent (n= 30) is in Suriname geboren en 8% (n= 23) in Marokko. De gecontroleerde respondenten vertonen een soortgelijke verdeling: 56% (n=84) van de respondenten is in Nederland geboren, gevolgd door Suriname en de Nederlandse Antillen (beiden 11%, n=17). Voor de passanten is de verdeling als volgt: 64% (n=97) is geboren in Nederland, en 9% in Suriname (n=14) en 9% op de Nederlandse Antillen (n=13).

Non-respons

In totaal zijn 601 personen aangesproken met de vraag of zij wilde meewerken aan deze stratenquête. Ongeveer de helft (n=298) werkte niet mee. De non-respons onder personen die niet in Nederland zijn geboren ligt met 59% (n=175) hoger dan die onder in Nederland geboren respondenten 41% (n=123). Dit verschil kan deels worden verklaard door taalproblemen.

De reden van de non-respons is genoteerd: op basis van een vraag of inschatting van de onderzoeker. De meeste 'weigeraars' hadden 'geen tijd' (39%, n=116), 'geen zin' (34%, n=101) of er speelde 'taalproblemen' (16%, n=48). De non-respons ligt aanzienlijk hoger onder passanten (81%, n=240) dan onder personen die zojuist gecontroleerd waren (19%, n=58).

2.2.2 Wenselijkheid van preventief fouilleren

Een ruime meerderheid van de respondenten is voorstander van preventief fouilleeracties in Rotterdam. Bijna zeventig procent - om precies te zijn 69% (n=209) is (zeer) positief over de controleacties.

Respondenten die kort na een controle zijn ondervraagd, oordelen het meest positief over preventief fouilleren: 77% is (zeer) positief (n=116). Voor passanten geldt dit voor 61% (n= 93).

Precies 17% (n=51) van alle respondenten staat neutraal tegenover het instrument en 14% (n= 43) oordeelt (zeer) negatief. Ook hier zien we een verschil tussen passanten en zojuist gecontroleerde personen, want bijna twintig procent van de passanten (19%, n=29) stelt zich negatief op tegenover preventief fouilleren, tegenover bijna tien procent (9%, n=14) van de gecontroleerde personen. Bij het afnemen van de stratenquêtes valt op dat veel respondenten ongevraagd mededelen dat ze vinden dat de politie de controles zorgvuldig uitvoert. Die recente positieve ervaring met preventief fouilleren in de praktijk zou het verschil kunnen verklaren. Dit laat overigens

onverlet dat de totaalscore (69% is zeer positief of positief) goed is in vergelijking met de uitkomsten van straatenuêtes die in andere steden zijn afgenomen (zie hoofdstuk 5).

Het valt voorts op dat oudere respondenten positiever oordelen over preventief fouilleren dan jongere. Want, hoe ouder de respondent, des te meer steun is voor dit instrument.¹ De vraag of de respondent in de wijk woont blijkt niet van invloed op het overall oordeel over preventief fouilleren.²

Tabel 2.1

Wat vindt u van dergelijke acties?						
	Acties		Passanten		Totaal	
	%	N	%	N	%	N
(Zeer) positief	77	116	61	93	69	209
Neutraal	14	21	20	30	17	51
(Zeer) negatief	9	14	19	29	14	43
Totaal	100	151	100	152	100	303

2.2.3 Inschattingen over wapenbezit in de wijk

Precies 44% (n=132) van alle respondenten meldt dat ze de indruk hebben dat er in de wijk veel mensen met wapens rond lopen. Vooral personen die zojuist zijn gecontroleerd hebben deze indruk, want bijna de helft van hen (49%, n=74) maakt deze inschatting. Dit geldt voor 38% (n=58) van de passanten.

Ruim een kwart (26%, n=79) van alle respondenten is van mening dat het wapenbezit in de wijk niet hoog is. Wederom schatten passanten het lokale wapenbezit lager in dan de gecontroleerde personen: 34% (n=51) van de passanten schat dat er niet veel mensen met een wapen in de wijk rondlopen, terwijl dit geldt voor 19% (n=28) van de gefouilleerde personen.

Ruim één derde (n=92) van alle respondenten zegt geen goede inschatting te kunnen maken van het lokale wapenbezit.

De leeftijd van de respondenten en de vraag of ze al dan niet in de wijk wonen, blijkt niet significant van invloed te zijn op de inschattingen over het wapenbezit in de wijk.

¹ $P = -0,211$, $p = < 0,01$.

² In Amsterdam troffen we deze correlatie wel aan. Zie hoofdstuk 5.

Tabel 2.2

Heeft u de indruk dat er in deze wijk veel personen met wapens rond lopen?						
	Acties		Passanten		Totaal	
	%	N	%	N	%	N
Ja	49	74	38	58	44	132
Nee	19	28	34	51	26	79
Weet niet/geen mening	32	49	28	43	30	92
Totaal	100	151	100	152	100	303

2.2.4 De bekendheid met preventief fouilleren

Preventief fouilleren lijkt inmiddels te zijn ingeburgerd, in die zin dat een ruime meerderheid van de respondenten bekend is met dit instrument. In totaal heeft 77% (n=176) van de respondenten gehoord over preventief fouilleren: 44% (n=134) via de media; 21% (n=64) is wel eens (eerder) gefouilleerd; 6% (N = 18) via kennissen en 6% (N = 18) op een andere wijze. Precies 23% (n=69) van de respondenten is niet bekend met het instrument. Enkele respondenten die we kort na een controle ondervraagden, toonden zich verbaasd over deze bevoegdheid, en kregen tekst en uitleg van het politiepersoneel.

Tabel 2.3

Heeft u ooit iets gehoord of gelezen over dergelijke acties?						
	Acties		Passanten		Totaal	
	%	N	%	N	%	N
Ja, zelf eens gefouilleerd	28	42	15	22	21	64
Ja, via de media	34	51	55	83	44	134
Ja, via kennissen	8	12	4	6	6	18
Nee	25	38	20	31	23	69
Anders	5	8	7	10	6	18
Totaal	100	151	100	152	100	303

2.2.5 Het effect op de veiligheidsgevoelens

Bijna de helft van de respondenten vindt dat preventief fouilleren de veiligheidsgevoelens verbetert of sterk verbetert: 49% (n=148). In totaal vindt 44% (N = 134) van alle respondenten dat preventief fouilleren niet van invloed is op het veiligheidsgevoel. Precies 6% (n=18) van de respondenten denkt dat mensen zich onveilig voelen door preventief fouilleren.

Het valt op dat vooral zojuist gefouilleerde respondenten dit effect van preventief fouilleren positief inschatten. Meer dan de helft van deze

respondenten (53%, n=80) voelt zich veiliger vanwege het preventief fouilleren. Precies een kwart van de passanten (n=68) deelt die mening.

Er is desondanks geen verband gevonden tussen de inschatting van het effect op de veiligheidsgevoelens en de vraag of respondenten al dan niet wonen in een VRG. In Amsterdam vonden we een dergelijk verband wel (zie hoofdstuk 5). Dit verschil kan echter eenvoudig worden verklaard. De Rotterdamse VRG's zijn kleiner, waardoor relatief veel respondenten die niet in het VRG wonen, wel goed op de hoogte zijn van de gang van zaken in het VRG.

Tabel 2.4

Wat voor effect heeft preventief fouilleren op uw veiligheidsgevoel ?						
	Acties		Passanten		Totaal	
	%	N	%	N	%	N
(Sterk) verbeterd	53	80	45	68	49	148
Gelijk gebleven	42	64	46	70	44	134
(sterk) verslechterd	3	5	8	13	6	18
Weet niet	1	2	1	1	1	3
Totaal	100	151	100	152	100	303

2.2.6 Politie: uitleg en bejegening ³

Een meerderheid van de respondenten is van mening dat de politie (zeer) duidelijk heeft uitgelegd waarom men gefouilleerd werd: 71% (n=125). Zes procent (n=11) staat neutraal tegenover deze vraag. Ruim 22% (n=40) is van mening dat de politie (zeer)onduidelijk uitleg heeft gegeven over de fouilleeractie.

Tabel 2.5

Vindt u dat de politieagent u duidelijk heeft verteld waarom u gefouilleerd bent?		
	Totaal	
	%	N
Zeer duidelijk	5,1	9
Duidelijk	65,9	116
Neutraal	6,3	11
Onduidelijk	18,8	33
Zeer onduidelijk	4	7
Totaal	100	176

³ Deze vraag is alleen gesteld aan personen die eens of meerdere malen preventief gefouilleerd zijn. Het gaat hier dus om alle respondenten die tijdens een actie zijn ondervraagd, alsook passanten die in het verleden gefouilleerd zijn.

De respondenten zijn positief over de bejegening van de politie. Ruim 63% (n=110) heeft het optreden van de politie als positief ervaren. Zeven procent (n=12) is zelfs zeer positief. Negentien procent (n=33) staat neutraal tegenover deze vraag. Ruim 7% (n=13) heeft de bejegening van de politie als negatief ervaren en vijf personen (3%) zelfs zeer negatief.

Tabel 2.6

Hoe heeft u het optreden van de politieagent tijdens het fouilleren ervaren?		
	Totaal	
	%	N
Zeer positief	6,9	12
Positief	63,6	110
Neutraal	19,1	33
Negatief	7,5	13
Zeer negatief	2,9	5
Totaal	100	173

2.2.7 Privacyschending

De helft (50%, n=152) van de respondenten vindt preventief fouilleren geen schending van de privacy. Personen die zojuist zijn gecontroleerd oordelen wederom anders dan passanten. Bijna zestig procent (58%, n=88) van de ondervraagde gecontroleerde personen vindt preventief fouilleren geen privacyschending. Precies 42% van de passanten is het hiermee eens. Het oordeel over de bejegening door de politie bij de controle lijkt van invloed te zijn op deze inschatting.

In totaal vindt 35% (n=107) van alle respondenten preventief fouilleren wel een (ernstige) schending van de privacy. Hier zien we wederom dat meer passanten dit vinden: 42% (n= 64), tegenover 29% (n=43) van de zojuist gecontroleerde personen.

Onder de respondenten valt overigens, zo merkten we op straat, een categorie te onderscheiden die we ‘de precieze’ noemen. Ze stellen simpelweg vast dat een controle de privacy schendt, en geven dit daarom als antwoord, klaarblijkelijk los van wat ze van het instrument vinden. Zij vinden de controles een schending.

Hoe ouder de respondent, des te minder preventief fouilleren als een privacyschending wordt ervaren.⁴ Respondenten die fouilleeracties geen privacyschending vinden, schatten het effect van de acties positiever in (zie 2.2.7).

---

⁴ $P = -0,187$, $p = < 0,01$.

Tabel 2.7

In hoeverre vindt u het instrument een schending van de privacy van de burger ?						
	Acties		Passanten		Totaal	
	%	N	%	N	%	N
(Absoluut) geen schending	58	88	42	64	50	152
Neutraal	12	18	15	23	14	41
(Ernstige) schending	29	43	42	64	35	107
Weet niet	1	2	1	1	1	3
Totaal	100	151	100	152	100	303

2.2.8 Inschattingen over de effecten van preventief fouilleren

Op de vraag of men het instrument effectief acht bij het bestrijden van wapenbezit en wapencriminaliteit, antwoordt een ruime meerderheid van de respondenten positief: 59% (n= 180). Vooral zojuist gefouilleerde respondenten schatten de effecten positief in: 64% (n= 97). Een kleine meerderheid van de passanten (54%, n=83) is het hiermee eens.

Ongeveer een kwart (27%, n=81) van alle respondenten vindt dat preventief fouilleren niet effectief is. Bij de passanten ligt dit weer hoger: 33 % (n= 48).

Er bestaat een significant positief verband tussen het oordeel over de wenselijkheid en effectiviteit van preventief fouilleren. Respondenten die de effecten gunstig inschatten, vinden de controleacties wenselijk. Ze vinden ook dat er vaker preventief zou moeten worden gefouilleerd (zie 2.2.8).

Tabel 2.8

Denkt u dat PF leidt tot minder wapenbezit of wapendelicten?						
	Acties		Passanten		Totaal	
	%	N	%	N	%	N
Ja, (zeer zeker)	64	97	54	83	59	180
Neutraal	13	20	14	21	14	41
Nee (zeker niet)	22	33	32	48	27	81
Weet niet	1	1	-	-	-	1
Totaal	100	151	100	152	100	303

2.2.9 Vaker preventief fouilleren

Een meerderheid van de respondenten vindt het nuttig als de politie vaker preventief zou fouilleren: 67% (n=202). Precies 19% (n=58) van de

respondenten is geen voorstander van meer controleacties en 14% (N = 43) staat hier neutraal tegenover.

De zojuist gecontroleerde personen zouden het liefst zien dat de politie vaker preventief fouilleert: 71% (n=107) wenst dit. Dit gaat op voor 62% (n=95) van de passanten. Bijna een kwart van de passanten (24%, n=36) ziet bij voorkeur geen uitbreiding van het aantal controleacties.

Tabel 2.9

Vindt u het nuttig als de politie vaker preventief fouilleert?						
	Acties		Passanten		Totaal	
	%	N	%	N	%	N
Ja, (zeer zeker)	71	107	62	95	67	202
Neutraal	15	22	14	21	14	43
Nee (zeker niet)	14	22	24	36	19	58
Totaal	100	151	100	152	100	303

2.2.10 Elders in de stad preventief fouilleren

Meer dan driekwart (77%, n=232) van de respondenten vindt dat de politie ook buiten de reeds aangewezen VRG's preventief zou moeten fouilleren. Vooral personen die bij fouilleeracties zijn ondervraagd, vinden dit verstandig: 83% (n=125). Een (iets minder) ruime meerderheid van de passanten deelt die mening: 70% (n=107).

Veertien procent (n=42) van de respondenten is geen voorstander van fouilleren in delen van de stad waar dit tot op heden nog niet is gebeurd.

Tabel 2.10

Vindt u dat de politie ook in andere delen van de stad preventief moet fouilleren?						
	Acties		Passanten		Totaal	
	%	N	%	N	%	N
Ja	83	125	70	107	77	232
Nee	8	12	20	30	14	42
Weet niet/geen mening	9	14	10	15	9	29
Totaal	100	151	100	152	100	303

2.3 Veiligheidsindex

In deze paragraaf presenteren we de uitkomsten van de veiligheidsindex 2007 (met betrekking tot preventief fouilleren). De veiligheidsindex bevat

vier vragen over preventief fouilleren. De vragen worden hieronder in tabelvorm weergegeven. Het jaar 2005 is ook meegenomen.

Percentueel gezien verschillen de twee perioden niet aanzienlijk veel van elkaar. Over het algemeen is een grote meerderheid van de Rotterdamse respondenten in beide jaren bekend met het instrument. Op de vraag of de respondenten de afgelopen 12 maanden gefouilleerd zijn, geeft in beide jaren ruim 5 % bevestigend antwoord. Gefouilleerde respondenten zijn over het algemeen positief over de bejegening tijdens het fouilleren: in beide jaren is ruim driekwart van mening dat zij op een correcte wijze zijn gefouilleerd. Tevens is een stevige meerderheid van mening dat preventief fouilleren in Rotterdam een bijdrage levert aan de veiligheid van de stad: dit geldt voor beide jaren.

Tabel 2.11

Veiligheidsindex 2007				
	2005		2006	
	Ja	Nee	Ja	Nee
Heeft u wel eens gehoord van PF?	83,8	-	79,3	-
Bent u in de afgelopen 12 maanden gefouilleerd?	5,7	94,3	5,1	94,9
Bent u tevreden over hoe dit gebeurde?	76,5	23,6	78,3	21,7
Levert PF een bijdrage aan de veiligheid?	89,5	-	87,5	-

3.

Opbrengsten: presentatie en analyse

3.1 Inleiding

Dit hoofdstuk presenteert en analyseert de opbrengsten van het preventief fouilleren. We gaan eerst in op de totaalopbrengsten. Daarbij staan we stil bij enkele patronen in het preventief fouilleren die van belang zijn bij de analyse of beoordeling van opbrengstgegevens (3.2). Vervolgens presenteren we de opbrengsten van het preventief fouilleren in vier kalenderjaren: van 2003 tot en met 2006 (3.3). Daarna gaan we in op de opbrengsten die in de verschillende VRG's zijn gerealiseerd (3.4).

3.2 De totaalscore: opbrengsten op hoofdlijnen

Er zijn, sinds september 2002, in Rotterdam in totaal 389 controleacties uitgevoerd. Bij die acties zijn in totaal precies 89.146 personen gecontroleerd, alsmede 18.612 voertuigen en 476 horecapanden.

Er zijn bij deze acties ruim tweeduizend personen - om precies te zijn: 2.052 – aangehouden. Het betreft in 65% (N = 1.343) van de aanhoudingen een arrestant inzake de Wet Wapens en Munitie (WWM).

De acties hebben in totaal 2.539 wapens opgeleverd. Het betreft voornamelijk steekwapens: 1.745 (69%). Bijna twintig procent (18%) van het wapentuig is een slagwapen: 462. Er zijn 84 vuurwapens (3%) aangetroffen. Ten slotte worden 248 wapens tot de categorie 'overig' gerekend.

Aan al deze controleacties besteedde de politie in totaal 41.430 uren.

Tabel 3.1

Totaalopbrengst Rotterdam	
	2002 t/m 2006
Aantal acties	389
X personen Totaal	89.146
X voertuigen	18.612
X Horecapanden	476
Aanhoudingen Totaal	2.052
- WWM	1.343
Totaal wapens	2.539
- Vuurwapens	84
- Slagwapens	462
- Steekwapens	1.745
- Overig	248
Totaal X arbeidsuren	41.430

Op hoofdlijnen: interpretatie van de opbrengsten

Het is, zo benadrukken de respondenten die aan de expertmeetings hebben deelgenomen, belangrijk om bij de interpretatie van de opbrengsten en personele inzet een aantal zaken in ogenschouw te nemen. Het betreft zaken die in bijna elk VRG relevant zijn, al kunnen er de nodige verschillen bestaan tussen de verschillende VRG's. Het gaat om de volgende punten:

- De politie heeft zich - in Rotterdam en in de afzonderlijke districten - het preventief fouilleren als het ware 'eigen' moeten maken. Het zoeken naar de meest geschikte werkwijzen ging bij de eerste acties in een VRG vaak deels ten koste van de doelmatigheid. Na verloop van tijd vond de politie een werkwijze die past bij het gebied. Dit betekende bijna zonder uitzondering dat ze erin slaagde om doelmatiger te werken, in die zin dat ze minder arbeidsuren nodig had om een bepaald aantal personen te controleren.
- Een belangrijk uitgangspunt van de controleacties betreft het gegeven dat er burgers worden gecontroleerd, en dus geen verdachten. Dit komt tot uitdrukking in de bestuurlijke opdracht om zorgvuldig te controleren. Meer in het bijzonder luidt de opdracht om aselekt te controleren. In de praktijk betekent dit dat de politie op straat niet kiest voor de meest doelmatig en doeltreffende methodes, die gericht zouden zijn op groepen en die een gejaagd ('snel') karakter zouden hebben. De politie kiest ervoor om de tijden en locaties van de controleacties zorgvuldig uit te kiezen, en om niet al te veel personen tegelijkertijd te controleren. Of om in ieder geval voldoende politiepersoneel in te zetten om rustig (voor het publiek) en veilig

(voor publiek en politie) te kunnen controleren. De gevraagde en geleverde zorgvuldigheid stelt grenzen aan de doelmatigheid.

- Na verloop van tijd is de politie grotendeels overgestapt op kortere en minder omvangrijke controleacties. Of ze wisselde de locaties waar ze preventief fouilleerde tijdens een actie af. Uit eerder onderzoek (Van der Torre en Ferwerda, 2005) blijkt dit effectiever te zijn (wat betreft opbrengst en het aantal gecontroleerde personen) dan langdurige, grootschalige acties in één gebied.
- De verbeteringen in de werkwijze leiden ertoe dat er na verloop van tijd meer personen worden gecontroleerd per arbeidsuur. De doelmatigheid neemt dan in die zin dus toe. Daarmee is niet gezegd dat ook het aantal arrestanten en het aantal aangetroffen wapens groeit, in relatie tot de politie-inzet. De politie constateert dat de opbrengst in een bepaald VRG na verloop van tijd afneemt, hetgeen hooguit wordt gecompenseerd door heel flexibel te opereren (bijvoorbeeld snel van locatie wisselen bij de controleacties). Dit is een indicatie voor een preventief effect van de controleacties: personen worden alert op de pakkans door preventief fouilleren. In veel VRG's blijkt dat de wapenincidenten (geregistreerde incidenten voor wapenbezit), en de aangiftes van straatroof en overval, inderdaad dalen (zie hoofdstuk 4).
- Het aantal arrestanten in zake de Wet Wapens en Munitie daalt na verloop van tijd ook, omdat de politie minder streng of rechtlijnig wordt na verloop van tijd. In het begin wordt snel overgegaan tot aanhouding, ook bij 'twijfelgevallen'. Zo is het soms de vraag of iets nu wel of niet bedoeld is als wapen, zoals de klassieke 'honkbalknuppel'. In andere gevallen is het wel duidelijk dat het in formele zin een wapen betreft, maar zijn er verzachtende omstandigheden, waaronder de politie niet aanhoudt, maar wel proces-verbaal opmaakt en de betrokkene afstand laat doen van het wapen. Een voorbeeld is een Islamitische slager met uitbeenmessen in zijn kofferbak.
- De registratie van de arbeidsuren die de politie inzet bij het preventief fouilleren verdient uitleg. In de eerste plaats zijn vaak hele politiediensten – van 8 uur – meegeteld. In die dienst had onder meer ook de briefing en debriefing plaats. Het politiepersoneel was dus maar een deel van de tijd feitelijk op straat bezig met preventief fouilleren. Soms is alleen de tijd geregistreerd die feitelijk is gespendeerd aan preventief fouilleren, maar meestal zijn hele diensten geteld. We kunnen op basis van de aangeleverde registratie

geen uitsluitel geven over de precieze wijze van registreren. In de tweede plaats werd het preventief fouilleren soms onderbroken voor ander urgent politiewerk. In dat geval is dit vaak niet verdisconteerd in de registratie, maar is de hele dienst – of het afgesproken deel daarvan – geormerkt als preventief fouilleren. In de derde plaats is wel louter de tijd geregistreerd van het politiepersoneel dat op straat feitelijk betrokken was bij het preventief fouilleren. De tijd die bijvoorbeeld beleidsmedewerkers of officieren van justitie hebben gespendeerd aan preventief fouilleren is niet geregistreerd.

3.3 De opbrengsten in vier jaar tijd

Preventief fouilleren in 2003: 87 controleacties

In 2003 worden in totaal 87 fouilleeracties gehouden. Die acties zijn als volgt verdeeld over de VRG's:

- VRG Keileweg e.o.: 21 acties
- VRG Middelland/Nieuwe Westen: 17 acties
- VRG Delftsestraat e.o.: 9 acties
- VRG Het Oude Noorden: 7 acties
- VRG Tarwewijk: 24 acties
- VRG Charlois: 9 acties

Er worden bij deze acties 26.256 personen gecontroleerd en 6.961 voertuigen. De politie controleert ook 77 horecapanden. Dit resulteert in 885 arrestanten, waaronder 667 inzake WWM. Er worden 888 wapens aangetroffen: 564 steekwapens, 203 slagwapens, 40 vuurwapens en 81 overige wapens.

Tabel 3.2

Totaalopbrengsten van controleacties				
	2003	2004	2005	2006
Aantal acties	87	132	102	55
X personen	26.256	26.420	22.210	9.446
X voertuigen	6.961	6.027	4.040	1.206
X Horecapanden	77	184	148	56
Aanhoudingen	885	518	339	111
- WWM	667	303	161	51
Totaal wapens	888	669	623	216
- Vuurwapens	40	15	15	5
- Slagwapens	203	125	93	18
- Steekwapens	564	462	452	172
- Overig	81	67	63	21
Arbeidsuren	12.797	12.567	8.805	4.181

Preventief fouilleren in 2004: 132 controleacties

Het valt op dat er in 2004 beduidend meer acties worden georganiseerd dan in 2003: in totaal 132 (versus 87). Toch blijft het aantal gecontroleerde personen vrijwel gelijk: 26.420. Dit onderstreept dat de politie overstapt op kleinere acties: minder personele inzet per actie, en kortere acties. Ze controleert 6.027 voertuigen en 184 horecapanden.

De 132 controleacties worden als volgt verdeeld over de VRG's:

- VRG Middelland/Nieuwe Westen: 11 acties
- VRG Centrum: 11 acties
- VRG Het Oude Noorden: 20 acties
- VRG Putsebocht e.o.: 40 acties
- VRG Hillesluis: 30 acties
- VRG Tarwewijk: 20 acties

Er worden 518 aanhoudingen verricht, waaronder 303 voor wapenbezit. De controles leveren 669 wapens op: 462 steekwapens, 125 slagwapens, 15 vuurwapens en 67 overige wapens.

Preventief fouilleren in 2005: 102 controleacties

In 2005 daalt het aantal controleacties, naar 102. Er worden ook minder personen gecontroleerd, maar nog altijd in totaal 22.210. De politie controleert 4.040 voertuigen en 148 horecapanden. De acties zijn als volgt verdeeld over de VRG's:

- VRG Keileweg e.o.: 12 acties
- VRG Middelland/Nieuwe Westen: 6 acties
- VRG Centrum: 15 acties
- VRG Het Oude Noorden: 8 acties
- VRG Hillesluis: 25 acties
- VRG Beverwaard: 14 acties
- VRG Tarwewijk: 17 acties
- VRG Charlois: 5 acties

Bij deze acties worden 339 personen aangehouden, waaronder 161 inzake WWM. De politie treft 623 wapens aan. Het betreft wederom meestal een steekwapen: 452 stuks. Verder worden 93 slagwapens, 15 vuurwapens en 63 overige wapens aangetroffen.

Preventief fouilleren in 2006: 55 controleacties

Er worden in 2006 beduidend minder controleacties uitgevoerd: 55. Het aantal gecontroleerde personen daalt fors, naar minder dan tienduizend: 9.446 om precies te zijn. De politie controleert 1.206 voertuigen en 56 horecapanden. In 2006 zijn de acties op de volgende wijze verdeeld over de VRG's:

- VRG Centrum: 7 acties
- VRG Het Oude Noorden: 5 acties
- VRG Hillesluis: 2 acties
- VRG Tarwewijk: 13 acties
- VRG Pendrecht: 14 acties
- VRG Charlois: 14 acties

De 55 acties leveren 111 aanhoudingen op: 51 personen worden aangehouden vanwege wapenbezit. De politie maakt 216 wapens buit: 172 steekwapens, 18 slagwapens, 5 vuurwapens en 21 overige wapens.

Vier jaren preventief fouilleren: vergelijkenderwijs

Het aantal controleacties verschilt per kalenderjaar. De vier jaren kunnen dus niet zomaar worden vergeleken. Dit is des te lastiger, omdat er elk jaar ook weer in andere VRG's wordt gecontroleerd.

We vergelijken nu de vier jaren. Daarmee veronachtzamen we dus het feit dat er in verschillende VRG's wordt gecontroleerd. Dit corrigeren we door in paragraaf 4.4 ook vergelijkingen te treffen tussen de VRG's,

We vergelijken het verloop met behulp van drie 'sleutels':

- *Het aantal gefouilleerde personen per gevonden wapen.*
In 2003 wordt 1 wapen per 30 gefouilleerde personen gevonden. Een jaar later (2004) moeten bijna 40 personen gecontroleerd worden om een wapen aan te treffen. In 2005 ligt dit aantal iets lager, namelijk op 36 personen. In 2006 moeten gemiddeld 44 personen gecontroleerd worden om een wapen aan te treffen.
Door de tijden en locaties waarop wordt gecontroleerd slimmer te kiezen (hot spots en hot times met relatief veel wapenincidenten) neemt de kans om een wapen aan te treffen toe. Hier staat een preventief effect tegenover: de wetenschap van personen op straat dat ze gecontroleerd kunnen worden. Dit leidt ertoe dat de politie meer mensen moet controleren om wapens aan te treffen. De politie moet

in nieuwe VRG's eerst enige tijd controleren om dit effect te kunnen bereiken, zo benadrukken respondenten.

- *Het aantal gefouilleerde personen per arrestatie.*
In 2003 wordt 1 arrestant gemaakt op 30 gecontroleerde personen. Dit neemt in de jaren daarna toe naar 51 (2004), 66 (2005) en 85 (2006) gecontroleerde personen per arrestant. Deze stijging komt niet louter door het (op zich gunstige) preventieve effect, zo stellen respondenten, maar ook doordat politie en justitie wat terughoudender zijn geworden bij het maken van arrestanten (zie ook 4.2) .
- *Het aantal gefouilleerd personen per (politieel) arbeidsuur.*
Het aantal gecontroleerde personen per arbeidsuur stijgt tussen 2003 en 2005 van 2,1 naar 2,5 gecontroleerde personen per arbeidsuur. Dit wijst op een doelmatiger werkwijze – los van de vraag waar de controles toe leiden. In 2006 daalt het enigszins, naar 2,3 gecontroleerde personen per arbeidsuur.

Tabel 3.3

Vergelijking tussen kalenderjaren				
	2003	2004	2005	2006
x per / wap	29,6	39,5	35,7	43,7
x per / arr	29,7	51	65,5	85,1
x per / uur	2,1	2,1	2,5	2,3

3.4 De opbrengsten per VRG

Deze paragraaf presenteert de opbrengsten van controleacties per VRG. Het gaat in totaal om 12 VRG's in de volgende politiedistricten: West; Centrum; De Noordhoek; Feijenoord-Ridderster en Zuid.

Politiedistrict West

VRG Keileweg e.o: 33 controleacties

Er wordt in VRG Keileweg preventief gefouilleerd in 2003 en in 2005. Hierbij worden in totaal 33 acties gehouden: 21 in 2003, en 12 in 2005. Hierbij worden 5.541 personen, 3178 voertuigen en 6 horecapanden gecontroleerd.

De controles leveren 223 arrestanten op, waarvan 161 op grond van de WWM. Het aantal in beslag genomen wapens bedraagt 334: 3 vuurwapens, 207 slagwapens, 95 steekwapens en 29 overige wapens.

Het valt op dat er in 2005 relatief veel wapens worden aangetroffen in relatie tot het aantal gecontroleerde personen. Bij de controle van 7 personen (6,8 om precies te zijn) wordt in 2005 namelijk één wapen aangetroffen. Dit is hoog en wordt door respondenten toegeschreven aan de hoge criminaliteit onder de bezoekers van de tippelzone, waaronder onderling geweld. In 2003 wordt er één wapen aangetroffen bij de controle van gemiddeld 28 personen.

Tabel 3.4

Opbrengsten van controleacties			
VRG Keileweg e.o.	2003	2005	Totaal
Aantal acties	21	12	33
X Personen	4.454	1.216	5.670
X Voertuigen	2.533	645	3.178
X Horecapanden	1	5	6
Aanhoudingen totaal	171	52	223
- WWM	129	32	161
- Overig	42	20	62
Totaal wapens	156	178	334
- Vuurwapens	3	-	3
- Slagwapens	66	29	95
- Steekwapens	67	140	207
- Overig	20	9	29
Arbeidsuren	2.170	778	2.948

VRG Middelland/Nieuwe Westen: 34 controleacties

In VRG Middelland/Nieuwe Westen worden 34 controleacties uitgevoerd: 17 in 2003, 11 in 2004 en 6 in 2005. Er worden in drie jaar tijd 11.880 personen gecontroleerd, alsmede 1.647 voertuigen en 75 horecapanden. In totaal worden 196 personen aangehouden, waarvan 118 inzake WWM. Er worden 344 wapens aangetroffen.

Respondenten benadrukken dat de wapenopbrengst na verloop van tijd daalt. Ook treft de politie na verloop van tijd minder 'zware' wapens aan bij controleacties. Dit wordt bevestigd door de cijfers. In 2003 levert de controle van 28 personen (28,6) één wapen op. Dit is vrijwel hetzelfde in 2004: één wapens op 29 gecontroleerde personen (28,8). Maar in 2005 daalt de wapenopbrengst naar één wapen bij de controle van 65 personen. Dit wijst op een preventief effect van de controleacties.

Tabel 3.5

Opbrengsten van controleacties				
VRG Middelland NW	2003	2004	2005	Totaal
Aantal acties	17	11	6	34
X Personen	4.980	3.318	3.582	11.880
X Voertuigen	936	410	301	1.647
X Horecapanden	40	18	17	75
Aanhoudingen totaal	116	48	32	196
- WWM	74	26	18	118
- Overig	42	22	14	78
Totaal wapens	174	115	55	344
- Vuurwapens	19	2	2	23
- Slagwapens	32	13	5	50
- Steekwapens	104	93	36	233
- Overig	19	7	12	38
Arbeidsuren	3.263	1.313	1.011	5.587

Politiedistrict Centrum

VRG Delftsestraat e.o.: 9 controleacties in 2003

In 2003 wordt in het centrum in een klein gebied gecontroleerd, namelijk in de Delftsestraat en omgeving. Er worden in dit jaar in totaal 9 controleacties uitgevoerd. Er worden 3.533 personen gecontroleerd, alsook 1.314 voertuigen.

Er worden bijna tweehonderd (199) arrestanten gemaakt: 177 maal vanwege wapenbezit. Er worden 5 vuurwapens, 130 steekwapens, 52 slagwapens en 20 overige wapens in beslag genomen.

Tabel 3.6

Opbrengsten van controleacties	
VRG Delftsestraat e.o.	2003
Aantal acties	9
X Personen	3533
X Voertuigen	1314
X Horecapanden	0
Aanhoudingen totaal	199
- WWM	177
- Overig	22
Totaal wapens	207
- Vuurwapens	5
- Slagwapens	52
- Steekwapens	130
- Overig	20
Arbeidsuren	1611

VRG Centrum: 33 controleacties

In 2004 wordt een ruimer gebied in het centrum van de stad aangewezen als VRG. De Delftsestraat maakt hier ook deel vanuit. In dit VRG worden 33 acties georganiseerd: 11 in 2004, 15 in 2005 en 7 in 2006. Er worden 8.546 personen , 1.034 voertuigen en 40 horecagelegenheden gecontroleerd.

Het totaal aantal aanhoudingen bedraagt 142, waarvan 84 inzake de WWM. Hierbij worden 11 vuurwapens, 99 steekwapens, 23 slagwapens en 26 overige wapens in beslag genomen.

Ook in dit VRG constateren respondenten een preventief effect. Het vergt steeds meer controles om een wapen aan te treffen. De wapenvondst ontwikkelt zich namelijk van 1 wapen op 42 gecontroleerde personen in 2004, naar 1 wapen op 55 (54,6) gecontroleerde personen in 2005 en 1 wapen op 71 gecontroleerde personen in 2006.

Tabel 3.7

Opbrengsten van controleacties				
VRG Centrum	2004	2005	2006	Totaal
Aantal acties	11	15	7	33
X Personen	2.150	4.318	2.078	8.546
X Voertuigen	377	360	297	1.034
X Horecapanden	23	17	-	40
Aanhoudingen totaal	56	58	28	142
- WWM	31	30	23	84
- Overig	25	28	5	58
Totaal wapens	51	79	29	159
- Vuurwapens	3	5	3	11
- Slagwapens	10	9	4	23
- Steekwapens	31	54	14	79
- Overig	7	11	8	26
Arbeidsuren	841	1.179	831	2.851

Politiedistrict Noordhoek

VRG Het Oude Noorden: 40 controleacties

VRG Het Oude Noorden telt precies 40 controleacties in vier jaar tijd: 7 in 2003, 20 in 2004, 8 in 2005, en 5 in 2006. Daarbij worden 9.138 personen, 4.178 voertuigen en 45 horecagelegenheden gecontroleerd.

Er worden in totaal 406 aanhoudingen verricht, waarvan 278 op grond van wapenbezit. Er worden 350 wapens in beslag genomen: 3 vuurwapens, 213 steekwapens, 100 slagwapens en 34 overige wapens.

In de periode van 2003 tot en met 2005 valt wederom op dat er steeds meer personen dienen te worden gecontroleerd om één wapen aan te treffen: 17 in 2003, 27 in 2004, en niet minder dan 45 in 2005. In 2006 wordt echter weer één wapen aangetroffen bij de controle van 29 personen. Respondenten wijzen erop dat er in 2005 een preventief effect was bereikt: minder personen durfden het aan om met een wapen op zak de straat op te gaan, de horeca te bezoeken of in de auto te stappen. Na een reductie van het aantal acties in eerst 2005, en later ook in 2006, ebt dit preventieve effect weer weg. Er worden relatief weer meer wapens aangetroffen. De respondenten zouden mede hierom weer een voorstel in willen dienen om wederom Het Oude Noorden aan te wijzen als VRG.

Tabel 3.8

Opbrengsten van controleacties					
Het Oude Noorden	2003	2004	2005	2006	Totaal
Aantal acties	7	20	8	5	40
X Personen	1.840	5.053	1.541	704	9.138
X Voertuigen	723	2.527	687	241	4.178
X Horecapanden	6	18	8	13	45
Aanhoudingen totaal	135	193	56	22	406
- WWM	93	147	26	12	278
- Overig	42	46	30	10	128
Totaal wapens	106	186	34	24	350
- Vuurwapens	1	2	-	-	3
- Slagwapens	26	58	23	12	119
- Steekwapens	73	105	8	8	194
- Overig	6	213	3	4	226
Arbeidsuren	1.653	3.979	1.092	513	7.237

Politiedistrict Feijenoord-Ridderster

VRG Putsebocht e.o.: 40 controleacties in 2004

In VRG Putsebocht e.o. worden in 2004 precies 40 controleacties uitgevoerd. Daarbij worden 7.096 personen, 1.398 voertuigen en 39 horecapanden gecontroleerd.

In totaal worden 127 aanhouding verricht, waarvan 55 inzake de WWM. Er worden 163 wapens in beslag genomen: 3 vuurwapens, 124 steekwapens, 21 slagwapens en 15 overige wapens.

Tabel 3.9

Opbrengsten van controleacties	
VRG Putsebocht e.o.	2004
Aantal acties	40
X Personen	7.678
X Voertuigen	1.398
X Horecapanden	39
Aanhoudingen totaal	127
- WWM	55
- Overig	73
Totaal wapens	163
- Vuurwapens	3
- Slagwapens	21
- Steekwapens	124
- Overig	15
Arbeidsuren	3.480

VRG Hillesluis: 57 controleacties

In VRG Hillesluis worden, vanaf 2004, in totaal 57 controleacties uitgevoerd. Verreweg de meeste acties hebben plaats in 2004 en 2005: respectievelijk 30 en 25 acties. In 2006 komen daar nog twee acties bij.

Er worden 8.092 personen, 1.234 voertuigen en 122 horecagelegenheden gecontroleerd. Bij deze acties worden 64 personen aangehouden, waarvan 30 inzake WWM. Tevens worden 178 wapens in beslag genomen: 124 steekwapens, 29 slagwapens en 25 overige wapens.

Het valt op dat de wapenvondst – per gecontroleerde burger - in 2005 hoger ligt dan in 2004. In 2004 levert de controle van 66 personen één wapen op. In 2005 wordt één wapen gevonden bij de controle van slechts 34 personen. Dit is dus geen indicatie voor een preventief effect, maar wel voor een toegenomen doelmatigheid van de acties. Respondenten schrijven dit toe aan een slimmere werkwijze: kleinere acties, controle op wisselende locaties (ook gedurende één actie) en controles op tijden en locaties met de meeste wapenincidenten.

Tabel 3.10

Opbrengsten van controleacties				
VRG Hillesluis	2004	2005	2006	Totaal
Aantal acties	30	25	2	57
X Personen	4.247	3.753	92	8.092
X Voertuigen	734	477	23	1.234
X Horecapanden	49	68	5	122
Aanhoudingen totaal	26	36	2	64
- WWM	11	18	1	30
- Overig	14	18	1	33
Totaal wapens	64	112	2	178
- Vuurwapens	-	-	-	-
- Slagwapens	10	17	2	29
- Steekwapens	43	81	-	124
- Overig	11	14	-	25
Arbeidsuren	1.330	573	28	1.931

VRG Beverwaard: 14 controleacties in 2005

VRG Beverwaard telt 14 controleacties, allemaal in 2005. Er worden 2.146 personen, 915 voertuigen en 2 horecagelegenheden gecontroleerd.

Er worden 20 personen aangehouden, waarvan 6 vanwege wapenbezit. De wapenopbrengst behelst: 2 vuurwapens, 28 steekwapens, 9 slagwapens en 7 overige wapens.

Tabel 3.11

Opbrengsten van controleacties	
VRG Beverwaard	2005
Aantal acties	14
X Personen	2.161
X Voertuigen	915
X Horecapanden	2
Aanhoudingen totaal	20
- WWM	6
- Overig	14
Totaal wapens	46
- Vuurwapens	2
- Slagwapens	9
- Steekwapens	28
- Overig	7
Arbeidsuren	1.309

Politiedistrict Zuid

VRG Tarwewijk: 74 controleacties

VRG Tarwewijk telt de meeste controleacties: 74. Die zijn als volgt verdeeld over de jaren: 24 in 2003, 20 in 2004, 17 in 2005, en 13 in 2006.

Er worden 18.366 personen gecontroleerd. Daarnaast zijn 2.427 voertuigen en 116 horecapanden gecontroleerd. Er worden 386 aanhoudingen verricht, waaronder 242 aanhoudingen vanwege wapenbezit. De politie neemt de volgende wapens in beslag: 22 vuurwapens, 319 steekwapens, 54 slagwapens en 28 overige wapens.

In de periode van 2003 tot en met 2005 is de wapenvondst in relatie tot het aantal gecontroleerde personen stabiel: 1 wapen op 45 gecontroleerde personen in 2003; 1 op 44 in 2004; en 1 op 45 in 2005. In 2006 levert de controle van 32 personen één wapen op. Respondenten schrijven dit toe aan de gehanteerde werkwijze (korte afwisselende acties, op goed uitgezochte locaties en tijden), omdat ze wel de indruk hebben dat bewoners en bezoekers op de hoogte zijn geraakt van de toegenomen controle- en pakkans bij wapenbezit. Ze verwijzen daarbij naar de daling van het geregistreerde wapenbezit: zie hiervoor hoofdstuk 4.

Tabel 3.12

Opbrengsten van controleacties					
VRG Tarwewijk	2003	2004	2005	2006	Totaal
Aantal acties	24	20	17	13	74
X Personen	9.807	3.974	3.013	1.572	18.366
X Voertuigen	1.254	581	326	266	2.427
X Horecapanden	30	37	29	20	116
Aanhoudingen totaal	243	68	48	27	386
- WWM	182	33	19	8	242
- Overig	61	33	29	19	142
Totaal wapens	217	90	67	49	423
- Vuurwapens	12	5	5	-	22
- Slagwapens	27	13	11	3	54
- Steekwapens	163	66	47	43	319
- Overig	15	6	4	3	28
Arbeidsuren	3.467	1.624	1.516	890	7.497

VRG Pendrecht: 23 acties

De politie voert 23 controleacties uit in VRG Pendrecht: 9 in 2003 en 14 in 2006. Ze controleert 4.899 personen, 427 voertuigen en 2 horecapanden.

Er worden 42 aanhoudingen verricht, waarvan 16 aanhoudingen inzake de WWM. In totaal worden 111 wapens in beslag genomen: 2 vuurwapens, 105 steekwapens, 1 slagwapen en 3 overige wapens.

In 2003 wordt een wapen aangetroffen bij de controle van 58 personen. Drie jaar later, in 2006, wordt gemiddeld één wapen aangetroffen wanneer de politie 39 personen controleert. Er wordt in de twee tussenliggende jaren niet gecontroleerd. De daling duidt dan ook niet op een preventief effect (mensen die nog steeds geen wapens meedragen vanwege de pakkans), maar eerder op leereffecten bij de politie, die heeft geleerd om de acties doelmatiger uit te voeren.

Tabel 3.13

Opbrengsten van controleacties			
VRG Pendrecht	2003	2006	Totaal
Aantal acties	9	14	23
X Personen	1.642	3.257	4.899
X Voertuigen	201	226	427
X Horecapanden	-	2	2
Aanhoudingen totaal	21	21	42
- WWM	12	4	16
- Overig	9	17	26
Totaal wapens	28	83	111
- Vuurwapens	-	2	2
- Slagwapens	-	78	78
- Steekwapens	27	1	28
- Overig	1	2	3
Arbeidsuren	634	1.012	1.646

VRG Charlois: 19 controleacties

In VRG Charlois worden 19 controleacties uitgevoerd. In 2005 betreft het 5 acties, en in 2006 komt de teller uit op 14. Er worden 4.369 personen, 482 voertuigen en 18 horecapanden gecontroleerd.

In totaal worden 48 personen aangehouden: 15 inzake WWM. Er worden 81 wapens aangetroffen: 1 vuurwapen, 68 steekwapens, 5 slagwapens en 7 overige wapens.

In 2005 wordt gemiddeld één wapen gevonden na de controle van 51 personen. In 2006 vergt de vondst van één wapen de controle van 60 personen.

Tabel 3.14

Opbrengsten van controleacties			
VRG Charlois	2005	2006	Totaal
Aantal acties	5	14	19
X Personen	2.626	1.743	4.369
X Voertuigen	329	153	482
X Horecapanden	2	16	18
Aanhoudingen totaal	37	11	48
- WWM	12	3	15
- Overig	25	8	33
Totaal wapens	52	29	81
- Vuurwapens	1	-	1
- Slagwapens	5	-	5
- Steekwapens	43	25	68
- Overig	3	4	7
Arbeidsuren	1.348	907	2.255

3.5 De totaalopbrengsten in vier jaar tijd: een vergelijking⁵

We vergelijken de opbrengsten nader langs drie lijnen:

- Het aantal gefouilleerde personen per gevonden wapen*

In VRG Keileweg en VRG Delftsestraat worden gemiddeld 17 personen gefouilleerd per aangetroffen wapen. Dit is het laagste gemiddelde van alle 11 VRG's. In hetzelfde politiedistrict Zuid bevindt zich gelijk ook het VRG waar het meest aantal personen worden gefouilleerd per aangetroffen wapen: Charlois, gemiddeld 54 personen. Ook in VRG Centrum worden relatief veel personen gefouilleerd per gevonden wapen: 54.
- Het aantal gefouilleerde personen per arrestatie*

In VRG Delftsestraat, Het Oude Noorden en de Keileweg worden respectievelijk gemiddeld 18, 23 en 25 personen gefouilleerd per arrestatie. In de VRG's Hillesluis, Beverwaard en Pendrecht moeten relatief veel personen gefouilleerd worden per arrestant: respectievelijk 126, 108 en 117 personen.

⁵ De sleutels zijn gebaseerd op totaalopbrengsten van elk VRG. Alleen in VRG Tarwewijk en VRG Het Oude Noorden is vier jaar achtereen gefouilleerd. In de overige VRG's is dit afwisselend. Om toch een vergelijking middels sleutels te presenteren, hebben wij daarom gekozen voor een sleutelvergelijking op basis van de totaalopbrengsten.

- *Het aantal gefouilleerde personen per (politieel) arbeidsuur*
Het VRG Het Oude Noorden en Beverwaard fouilleren relatief weinig personen per politieel arbeidsuur: respectievelijk 1,3 en 1,7. Daarentegen valt het op dat VRG Hillesluis relatief veel personen fouilleert per politieel arbeidsuur: 4,2.

Tabel 3.15

VRG	Per : wap	Per : arr	Per : A-uur
Keileweg	17	25,4	1,9
Middelland	34,5	60,6	2,1
Delftsestraat	17,1	17,8	2,2
Centrum	53,8	60,2	3
Het Oude Noorden	26,1	22,5	1,3
Putsebocht	47,1	60,5	2,2
Hillesluis	45,5	126,4	4,2
Beverwaard	47	108,1	1,7
Tarwewijk	43,4	47,6	2,5
Pendrecht	44,1	116,6	3
Charlois	53,9	91	1,9

4.

Preventief fouilleren: externe effecten

4.1 Inleiding

Dit hoofdstuk presenteert de effectmeting. We gaan achtereenvolgens in op de verschillende VRG's. We beschrijven steeds allereerst de ontwikkelingen wat betreft twee type wapenincidenten: het bezit van vuurwapens en het bezit van 'overige wapens'. Daarna gaan we in op de ontwikkelingen van de aangiftes van overvallen en van straatroof. We presenteren steeds zowel de ontwikkelingen in het VRG als die in de rest van het politiedistrict en in de rest van de stad.

Ter afsluiting van dit hoofdstuk presenteren we een top-30 van de Rotterdamse buurten met de meeste wapenincidenten.

4.2 Politiedistrict West

4.2.1 VRG Keileweg en omgeving

De Keileweg en omgeving - de weg waar tot en met december 2005 de tippelzone was gevestigd - is in 2003 en in 2005 een aantal keer aangewezen als VRG. In 2003 betreft het de volgende twee perioden: van 1 april tot en met 30 juni en 1 juli tot en met 31 september. In 2005 is de Keileweg e.o. tot drie keer toe voor korte tijd aangewezen als VRG: van 1 maart tot en met 31 mei, van 15 juni tot en met 14 september en van 15 september tot en met 14 december.

Vergelijking in de tijd: een forse afname

VRG Keileweg e.o. telt 46 wapenincidenten in 2003. Een jaar later zijn het er 42 en in 2005 komt de teller uit op 14. In 2006 hebben er aanzienlijk minder wapenincidenten plaats: 15.

Die daling valt in elk geval ook toe te schrijven aan de ontmanteling van de tippelzone aan de Keileweg. Op 31 december 2005 wordt de zone gesloten. De politie surveilleert intensief. Veel, zo niet alle, prostituees, klanten, pooiers en dealers verlaten de Keileweg en de directe omgeving daarvan.

Tabel 4.2.1

Wapenincidenten					
	2003	2004	2005	2006	Periode 4 vs 1
VRG Keileweg e.o.	46	42	14	15	-31, -67,4%

In het VRG Keileweg daalt het aantal aangiftes van straatroof en overval in de periode 2003 tot en met 2006: van 76 naar 26 aangiftes. Dit is een daling van 65,8%.

Tabel 4.2.2

Aangifte: Straatroof & overval					
	2003	2004	2005	2006	Periode 4 vs 1
VRG Keileweg	76	44	43	26	-50, -65,8%

In vergelijking met het politiedistrict

Voor VRG Keileweg e.o. geldt dat er in de periode van 2003 tot en met 2005 een absolute daling wordt gerealiseerd van 31 wapenincidenten. Dit komt neer op een afname met 67,4%.

In 'de rest' van het politiedistrict stijgt zelfs het aantal wapenincidenten van 65 naar 80: een stijging van 23%.

Respondenten die ingevoerd zijn in dit gebied geven – naast het preventief fouilleren - de volgende belangrijke verklaringen voor de gunstige ontwikkelingen in VRG Keileweg:

- Er zijn particuliere beveiligers ingezet;
- Cameratoezicht;
- Tal van verslaafde prostituees zijn in een zorgtraject geplaatst;
- Er zijn dealpanden gesloten;
- De sloop van leegstaande panden in de omgeving van de tippelzone;
- De politie heeft streng opgetreden tegen uitwaaiing vanaf de tippelzone naar belendende wijken, zoals Spangen;
- Na de sluiting zijn veel prostituees, klanten, pooiers en andere personen die bivakkeerden op de zone inderdaad vertrokken uit de tippelzone en omgeving.

Preventief fouilleren heeft een gunstig effect gehad, omdat personen die rondhingen op de tippelzone nu zonder verdenking gecontroleerd konden worden. Dit veroorzaakte een afschrikkende effect, ook onder klanten die geregeld wapens bij zich bleken te hebben.

Tabel 4.2.3

Wapenincidenten					
	2003	2004	2005	2006	Periode 4 vs 1
VRG Keileweg e.o.	46	42	14	15	-31, -67,4%
District excl VRG	65	130	106	80	+15, +23,1%
District incl VRG	111	172	120	95	-16, -14,4%

Als we naar de ontwikkeling van de straatroven en overvallen kijken, dan blijkt de ontwikkeling in het VRG Keileweg e.o. gunstig. In het VRG daalt het aantal aangiftes van straatroof en overval sterker dan in de rest van het politiedistrict: 66% versus 39%.

Tabel 4.2.4

Aangifte: Straatroof & overval					
	2003	2004	2005	2006	Periode 4 vs 1
VRG Keileweg e.o.	76	44	43	26	-50, -65,8%
District excl VRG	350	263	235	212	-138, -39,4%
District incl VRG	426	307	278	238	-188, -44,1%

In vergelijking met de stad

VRG Keileweg e.o. is vanwege de ontmanteling en sluiting van de tippelzone een geval op zich. Vanwege deze bijzondere omstandigheden vallen de lokale scores moeilijk te vergelijken met die in de stad. De scores staan in de onderstaande tabel vermeld.

Tabel 4.2.5

VRG Keileweg e.o. vs. de stad					
Wapenincidenten					
	2003	2004	2005	2006	Periode 4 vs 1
VRG Keileweg e.o.	46	42	14	15	-31, -67,4%
Rotterdam	829	979	768	717	-112, -13,5%

4.2.2 VRG Middelland/Nieuwe Westen

VRG Middelland/Nieuwe Westen is drie keer aangewezen als VRG. Voor het eerst in de periode van 1 oktober 2003 tot en met 31 december 2003 en daarna nog twee keer: van 1 mei 2004 tot en met 30 juni 2004 en van 1 februari 2005 tot en met 30 april 2005. Er zijn 34 controleacties uitgevoerd.

Vergelijking in de tijd: een (forse) daling

Tussen 2003 en 2006 blijft het aantal wapenincidenten nagenoeg gelijk. In het VRG hebben in 2003 in totaal 31 wapenincidenten plaats. In 2004 en 2005 schommelt het aantal incidenten: in 2004 stijgt het aantal naar 42, waarna in 2005 het aantal weer naar 15 daalt. Uiteindelijk stijgt in 2006 het aantal wapenincidenten naar 30 wapenincidenten.

Tabel 4.2.6

Wapenincidenten					
	2003	2004	2005	2006	Periode 4 vs 1
VRG Middelland/NW	31	46	15	30	-1, -3,2%

In VRG Middelland/Nieuwe Westen daalt het aantal aangiftes van straatroof en overval in de periode van 2003 tot en met 2006: van 171 naar 115. Dit is een daling van 32,7%.

Tabel 4.2.7

Aangifte: straatroof & overval					
	2003	2004	2005	2006	Periode 4 vs 1
VRG Middelland/ NW	171	113	113	115	-56, -32,7%

In vergelijking met het politiedistrict

Het valt op dat zowel de absolute als de percentuele daling van het aantal wapenincidenten in VRG Middelland/Nieuwe Westen achterwege blijft. In het VRG blijft het aantal wapenincidenten in de onderzoeksperiode nagenoeg gelijk.

In 'de rest' van het politiedistrict daalt het aantal wapenincidenten met ruim 18%. Het valt op dat de wapenincidenten in de rest van het district eerst nog stijgen in 2004 en 2005, om daarna in 2006 stevig te dalen, tot 65 wapenincidenten.

Tabel 4.2.8

Wapenincidenten					
	2003	2004	2005	2006	Periode 4 vs 1
VRG Middelland/NW	31	46	15	30	-1, -3,2%
District excl VRG	80	126	105	65	-15, -18,8%
District incl VRG	111	172	120	95	-16, -14,4%

Het aantal aangiftes van straatroof en overval daalt juist in de rest van het district sterker: van 255 in 2003 naar 123 in 2006 (-51,8%). In het VRG komt de daling in dezelfde periode uit op 32,7%: van 171 naar 115.

Tabel 4.2.9

Aangifte: straatroof & overval					
	2003	2004	2005	2006	Periode 4 vs 1
VRG Middelland/ NW	171	113	113	115	-56, -32,7%
District excl VRG	255	194	165	123	-132, -51,8%
District incl VRG	426	307	278	238	-188, -44,1%

Respondenten die ingevoerd zijn in dit gebied geven – naast het preventief fouilleren - de volgende belangrijke verklaringen voor de (gunstige) ontwikkelingen in VRG Middelland/Nieuwe Westen:

- Zogeheten ‘Blits to Bloom-acties’. Dit houdt in dat de politie eerst haar repressieve optreden aanscherpt, waarna de gemeente maatregelen treft om de kwaliteit van buitenruimte te verbeteren;
- Extra toezicht, ook van stadstoezicht;
- Controles van het interventieteam.

De respondenten vinden dat de relatief goede ontwikkeling van met name het aantal aangiftes in het VRG mede valt toe te schrijven aan preventief fouilleren. Ze denken dat er – naast VRG Keileweg e.o. - goede resultaten geboekt hadden kunnen worden indien er ook elders in het district preventief was gefouilleerd. Ze vinden dat hier voldoende aanleiding toe bestond en bestaat. De respondenten wijzen erop dat er geen verzoek tot aanwijzing van een ander VRG in het politiedistrict is ingediend omdat ze dachten dat er toch geen politiek-bestuurlijk draagvlak zou bestaan, zonder dat ze hieromtrent navraag hadden gedaan bij leden van de toetsgroep preventief fouilleren.

In vergelijking met de stad

De ontwikkeling van het aantal wapenincidenten in VRG Middelland/Nieuwe Westen blijft achter op de ontwikkeling in de stad. Bekijken we het verloop van het aantal aangiftes, dan ziet deze ontwikkeling er wel beduidend gunstiger uit dan de ontwikkeling in de stad.

Tabel 4.2.10

VRG Middelland/NW vs. de stad					
Wapenincidenten					
	2003	2004	2005	2006	Periode 4 vs 1
Middelland/NW	31	46	15	30	-1, 3,2%
Rotterdam	829	979	768	717	-112, -13,5%

4.3 Politiedistrict Centrum

4.3.1 VRG Delftsestraat

Er zijn in VRG Delftsestraat in 2003 in totaal 9 controleacties uitgevoerd. Dit gebied is tweemaal aangewezen als een VRG. Het betreft de perioden van 1 februari 2003 tot en met 30 april 2003 en 1 mei 2003 tot en met 31 juli 2003.

In 2003 worden in VRG Delftsestraat 57 wapenincidenten geregistreerd. Een jaar later daalt dit aantal fors naar 11 wapenincidenten. De jaren daarna blijft het aantal wapenincidenten stabiel. VRG Delftsestraat boekt een overall daling tussen 2003 en 2006 van bijna driekwart.

Tabel 4.3.1

Wapenincidenten					
	2003	2004	2005	2006	Periode 4 vs 1
VRG Delftsestraat	57	11	12	15	-42, -73,6%

In VRG Delftsestraat daalt het aantal aangiftes van straatroof en overval aanzienlijk in de periode 2003 tot en met 2006: van 142 naar 46. Dit komt neer op een daling van 68%.

Tabel 4.3.2

Aangifte: straatroof & overval					
	2003	2004	2005	2006	Periode 4 vs 1
VRG Delftsestraat	142	79	55	46	-96, 67,6%

De vergelijking tussen VRG Delftsestraat en de stad Rotterdam pakt voor het VRG positief uit. De algemene daling van het de stad bedraagt 13,5%. De daling van het aantal wapenincidenten is in het VRG een stuk groter, namelijk 74%

Tabel 4.3.3

VRG Delftsestraat vs. Stad					
Wapenincidenten					
	2003	2004	2005	2006	Periode 4 vs 1
VRG Delftsestraat	57	11	12	15	-42, -73,6%
Rotterdam	829	979	768	717	-112, -13,5%

We treffen voor VRG Delftsestraat geen vergelijking met de ontwikkelingen in de rest van het politiedistrict, omdat het overgrote deel van dit district vanaf 2004 wordt aangewezen als VRG: VRG Centrum (zie 4.3.2). De Delftsestraat e.o. maken deel uit van het VRG Centrum.

4.3.2 VRG Centrum

Er zijn in VRG Centrum 33 controleacties uitgevoerd. Dit gebied is tot zes keer toe aangewezen als VRG. Het betreft de volgende perioden: van 14 mei 2004 tot en met 31 juli 2004, van 15 augustus 2004 tot en met 15 november 2004, van 29 juli 2005 tot en met 29 augustus, van 1 september 2005 tot en met 30 november 2005, van 1 december 2005 tot en met 28 februari 2006 en, tenslotte, van 10 juli 2006 tot en met 9 oktober 2006.

Vergelijkingen in de tijd: een forse daling

In 2003 worden in VRG Centrum 269 wapenincidenten geregistreerd. In het jaar daarop – het eerste jaar met controleacties - daalt dit fors, namelijk naar 57. Het jaar daarna stijgt het aantal incidenten naar 87. In 2006 daalt het aantal wapenincidenten iets naar 84. Dat is, sinds 2003, een daling met 185 incidenten, hetgeen neerkomt op een afname met bijna 69%.

Tabel 4.3.4

Wapenincidenten					
	2003	2004	2005	2006	Periode 4 vs 1
VRG Centrum	269	57	87	84	-185, -68,8%

In VRG Centrum daalt het aantal aangiftes van straatroof en overval in de periode van 2003 tot en met 2006 van 632 naar 349. Dit komt neer op een afname met 44,8%.

Tabel 4.3.5

Aangifte: straatroof & overval					
	2003	2004	2005	2006	Periode 4 vs 1
VRG Centrum	632	423	337	349	-283, -44,8%

In vergelijking met het politiedistrict

De vergelijking tussen het VRG en de rest van het politiedistrict Centrum pakt voor het centrum anders uit. Het VRG beslaat namelijk een groot deel van het gebied van het district. De absolute aantallen zijn groter in het VRG dan in het district. Dat is bij alle andere VRG's precies andersom.

In de rest van het politiedistrict komt de absolute daling uit op 33 wapenincidenten, hetgeen neerkomt op een afname van 75%. In VRG Centrum bedraagt de daling 185 wapenincidenten: een afname van bijna 69%.

Tabel 4.3.6

Wapenincidenten					
	2003	2004	2005	2006	Periode 4 vs 1
VRG Centrum	269	57	87	84	-185, -68,8%
District excl VRG	44	32	32	11	-33, -75%
District incl VRG	313	89	119	95	-218, -69,6%

Het aantal aangiftes van straatroof en overval daalt zowel in het VRG als in het overige deel van het district. De daling is echter een stuk forser in 'de rest' van het politiedistrict dan in het VRG. In de rest van het district daalt het aantal aangiftes met ruim 89% (n=198), tegenover een afname van 44,8% (n=283) in het VRG.

Tabel 4.3.7

Aangifte: straatroof & overval					
	2003	2004	2005	2006	Periode 4 vs 1
VRG Centrum	632	423	337	349	-283, -44,8%
District excl VRG	222	148	90	24	-198, -89,2%
District incl VRG	854	571	427	373	-481, -56,3%

Respondenten die ingevoerd zijn in dit gebied geven – naast het preventief fouilleren - de volgende belangrijke verklaringen voor de gunstige ontwikkelingen in VRG Centrum:

- De activiteiten van het straatroofteam;
- Cameratoezicht in delen van het centrum;
- De inzet van het bike-team. Deze politiemensen opereren per fiets, zijn alert en verplaatsen zich snel. Dit heeft een gunstig effect op het voorkomen van ordeverstoringen en vechtpartijen, inclusief vechtpartijen waarbij mogelijk naar een wapen gegrepen zou kunnen worden;
- De kwaliteit van de portiers is toegenomen, evenals de samenwerking tussen portiers en politie.

Ingevoerde respondenten merken dat vaste bezoekers van het centrum inmiddels weten dat ze kunnen worden gecontroleerd in het kader van preventief fouilleren. Dit werkt preventief. Deze preventie wordt versterkt doordat er verspreid over een langere periode controles zijn uitgevoerd. Het centrum kent echter ook wisselende bezoekers die deels niet op de hoogte zijn van preventief fouilleren.

In vergelijking met de stad

Het valt op dat de absolute daling van het aantal wapenincidenten in VRG Centrum (minus 185 wapenincidenten) hoger uitvalt dan die in de hele stad (minus 112 wapenincidenten). Dit betekent logischerwijs dat de percentuele daling in VRG Centrum beduidend hoger uitvalt dan in de stad: een afname van bijna 70% versus een afname van 13,5%. Dit is een indicatie voor een gunstig effect van preventief fouilleren in VRG Centrum.

Tabel 4.3.8

VRG Centrum vs. de stad					
Wapenincidenten					
	2003	2004	2005	2006	Periode 4 vs 1
VRG Centrum	269	57	87	84	-185, -68,8%
Rotterdam	829	979	768	717	-112, -13,5%

4.4 Politiedistrict Noordhoek

4.4.1 VRG Het Oude Noorden

Het Oude Noorden is in totaal zeven keer aangewezen als veiligheidsrisicogebied. Door die aanwijzingen zijn er in twee perioden controleacties gehouden, te weten: van september 2003 tot en met maart 2005 en van december 2005 tot en met februari 2006. Er zijn in totaal 40 controleacties uitgevoerd.

Vergelijkingen in de tijd: een aanzienlijke daling

In 2003 worden er in VRG Het Oude Noorden 74 wapenincidenten genoteerd. In het jaar erna - 2004 dus – stijgt dit aantal licht naar 80 registraties. In de jaren daarna daalt het aantal incidenten weer behoorlijk, want in 2005 worden er ook 46 incidenten geteld en in 2006 komt de teller uit op 37. In totaal gaat het om een daling van 37 incidenten, hetgeen neerkomt op een afname van vijftig procent.

Tabel 4.4.1

Wapenincidenten					
	2003	2004	2005	2006	Periode 4 vs 1
VRG Het Oude Noorden	74	80	46	37	-37, -50%

In het VRG Oude Noorden daalt het aantal aangiftes van straatroven en overvallen in de periode van 2003 tot en met 2006 van 123 naar 58 aangiftes. Dit is ongeveer een halvering, want percentueel komt de afname uit op 52,8%.

Tabel 4.4.2

VRG Het Oude Noorden					
Aangifte: Straatroof & overval					
	2003	2004	2005	2006	Periode 4 vs 1
VRG Het Oude Noorden	123	97	101	58	-65, -52,8%

In vergelijking met het politiedistrict

We vergelijken de ontwikkeling in VRG Het Oude Noorden met die in de rest van het politiedistrict. In het district zonder het VRG bedraagt de daling 44,9%: van 98 in 2003 naar 54 in 2006.

Tabel 4.4.3

Wapenincidenten					
	2003	2004	2005	2006	Periode 4 vs 1
VRG Oude Noorden	74	80	46	37	-37, -50%
District excl VRG	98	99	67	54	-44, -44,9%
District incl VRG	172	179	113	91	-81, -47%

De daling valt dus iets lager uit in de rest van het district (44,9%) dan in het VRG Oude Noorden (50%). In het VRG is vooral tussen 2004 en 2005 een sterke daling waar te nemen. In 2004 zijn verreweg de meeste acties houden, namelijk 20 controleacties en een politie-inzet van 3.979 arbeidsuren. In 2005 worden 8 controleacties uitgevoerd (politie-inzet: 1.092 arbeidsuren) en in 2006 precies 5 (politie-inzet: 513 arbeidsuren). Preventief fouilleren lijkt hierdoor een gunstig effect te hebben op het verloop van het aantal wapenincidenten.

Als we naar de aangiftes van straatroven en overvallen kijken, dan is de ontwikkeling in het VRG Het Oude Noorden wat gunstiger dan die in de rest van het politiedistrict. In het VRG komt de daling in de periode van 2003 tot en met 2006 namelijk uit op 52,8% (n=65), en in de rest van het district op 46,9% (n=100). Maar ook wat dit betreft wordt de grootste vooruitgang geboekt in 2004. Dan daalt het aantal aangiftes in het VRG namelijk met 26: een afname met 21%. In de rest van het district betreft het een daling van 24, hetgeen neerkomt op een afname van 11%.

Tabel 4.4.4

VRG Het Oude Noorden					
Aangifte: Straatroof & overval					
	2003	2004	2005	2006	Periode 4 vs 1
VRG Het Oude Noorden	123	97	101	58	-65, -52,8%
District excl VRG	213	189	147	113	-100, -46,9%
District incl VRG	336	286	248	171	-165, -49,1%

Respondenten die ingevoerd zijn in dit gebied geven – naast het preventief fouilleren - de volgende belangrijke verklaringen voor de gunstige ontwikkelingen in VRG Het Oude Noorden:

- De activiteiten van het straatroofteam;

- Aanpak van drugshandel in horeca en van horeca;
- Aanpak van de georganiseerde drugshandel.

Preventief fouilleren was belangrijk om een signaal op straat af te geven, zo benadrukken respondenten. In de eerste plaats aan personen met een wapen op zak: zij merkten dat er ineens een aanzienlijk kans op controle was, ook zonder verdenking. In de tweede plaats aan bewoners: veel bewoners laten ongevraagd merken dat ze de politiecontroles waarderen.

In vergelijking met de stad

In VRG Het Oude Noorden daalt het aantal wapenincidenten al in 2004, waarna het min of meer stabiel blijft. In de hele stad wordt de daling in 2005 ingezet. In VRG Het Oude Noorden komt de daling in de periode van 2003 tot en met 2006 uit op 50% en in de stad op 13,5%.

Tabel 4.4.5

VRG Het Oude Noorden versus de stad					
Wapenincidenten					
	2003	2004	2005	2006	Periode 4 vs 1
VRG Het Oude Noorden	74	80	46	37	-37, -50%
Rotterdam	829	979	768	717	-112, -13,5%

4.5 Politiedistrict Feijenoord-Ridderster

4.5.1 VRG Putsebocht en omgeving

De Putsebocht en omgeving is twee keer, aaneensluitend, aangewezen als VRG: van 1 maart 2004 tot en met 31 mei 2004 en van 1 juni 2004 tot en met 31 augustus 2004. Er zijn in die tijd 40 controleacties gehouden.

Vergelijking in de tijd: een daling, vooral na de controleacties

In de periode van 2003 tot en met 2006 valt in VRG Putsebocht e.o. een lichte absolute daling te noteren: van 19 wapenincidenten in 2003 naar 12 wapenincidenten in 2006. In 2004 stijgt het aantal wapenincidenten naar 69. Het aantal wapenincidenten daalt in de periode na de controleacties sterk: naar 13 incidenten in 2005.

Tabel 4.5.1

Wapenincidenten					
	2003	2004	2005	2006	Periode 4 vs 1
VRG Putsebocht e.o.	19	69	13	12	-7, -36,8%

Het aantal aangiftes van straatroven en overvallen kent een ander verloop dan dat van de wapenincidenten. In de periode van 2003 tot en met 2005 stijgt het aantal aangiftes namelijk van 36 naar 49. Er treedt een daling op in 2006, want dan komt het aantal aangiftes uit op 24.

Tabel 4.5.2

Aangifte: Straatroof & overval					
	2003	2004	2005	2006	Periode 4 vs 1
VRG Putsebocht e.o.	36	47	49	24	-12, -33,3%

In vergelijking met het politiedistrict

Het aantal wapenincidenten in het politiedistrict Feijenoord-Ridderster - minus VRG Putsebocht e.o. - stijgt in de periode van 2003 tot en met 2006 van 129 naar 189. Er heeft een forse stijging plaats in 2004: dan worden er 207 wapenincidenten geregistreerd. In het jaar daarna heeft een aanzienlijke daling plaats (154 incidenten in 2005) en uiteindelijk komt het aantal wapenincidenten in 2006 uit op 189: een *overall* stijging van 46,5%

De ontwikkeling in VRG Putsebocht e.o. is gunstiger. Er wordt immers over de hele periode een lichte absolute daling gerealiseerd. De relatief goede ontwikkeling in het VRG is een indicatie voor een gunstig effect van preventief fouilleren.

Tabel 4.5.3

Wapenincidenten					
	2003	2004	2005	2006	Periode 4 vs 1
VRG Putsebocht	19	69	13	12	-7, -36,8%
District excl VRG	129	207	154	189	+60, +46,5%
District incl VRG	148	276	167	201	+53, +35,8%

Het aantal aangiftes van straatroven en overvallen daalt in VRG Putsebocht e.o. in de periode van 2003 tot en met 2006 – na stijgingen in 2004 en 2005 – met 12 aangiftes (-33%). Ook dit is percentueel gezien gunstiger dan in de rest van het district met een daling van 460 naar 386 aangiftes (-16,1%).

Tabel 4.5.4

Aangifte: Straatroof & overval					
	2003	2004	2005	2006	Periode 4 vs 1
VRG Putsebocht e.o.	36	47	49	24	-12, -33,3%
District excl VRG	460	400	388	386	-74, -16,1%
District incl VRG	496	447	437	410	-86, -17,3%

Respondenten die ingevoerd zijn in dit gebied geven – naast het preventief fouilleren - de volgende belangrijke verklaringen voor de relatief gunstige ontwikkelingen in VRG Putsebocht e.o.:

- Er zijn veel woningen gesloopt;
- Sluiting van dealpanden;
- Extra reguliere politie-inzet;
- Acties van het interventieteam.

Aangezien er in 2004 controleacties zijn gehouden en het aantal aangiftes van straatroven en overvallen ‘pas’ dalen in 2006 schrijven ze deze daling niet rechtstreeks toe aan preventief fouilleren. Ingevoerde respondenten stellen dat preventief fouilleren wel heeft geholpen om het tij te keren, hetgeen tot uitdrukking komt in het aantal wapenincidenten in 2006. Ze vinden preventief fouilleren een krachtig extra middel dat ingezet kan worden bij het realiseren van een trendbreuk. In casu was het de bedoeling om de sterke toename van wapenincidenten, straatroof en overvallen in 2004 een halt toe te roepen.

In vergelijking met de stad

De ontwikkeling in VRG Putsebocht e.o. loopt parallel aan die in de stad Rotterdam. Het aantal wapenincidenten daalt namelijk in de jaren 2005 en 2006, na een stijging in 2004. De percentuele daling pakt in het VRG wel beduidend hoger uit dan in de stad, maar het betreft in absolute zin een daling van 7 incidenten. We wezen er reeds op dat de daling in 2005, in vergelijking met 2004, in het VRG belangrijker en hoger was dan die in de hele onderzoeksperiode.

Tabel 4.5.5

VRG Putsebocht e.o vs. de stad					
Wapenincidenten					
	2003	2004	2005	2006	Periode 4 vs 1
VRG Putsebocht e.o.	19	69	13	12	-7, -36,8%
Regio Rotterdam	829	979	768	717	-112, -13,5%

4.5.2 VRG Hillesluis

Hillesluis is tot vier maal toe aangewezen als veiligheidsrisicogebied. Dit heeft geresulteerd in twee aaneengesloten perioden met controleacties. Het betreft de perioden van augustus 2004 tot en met april 2005 en van november 2005 tot en met januari 2006. Er zijn in totaal 57 acties gehouden.

Vergelijkingen in de tijd: een daling

We bezien hoe het wapenbezit zich in de periode van 2003 tot en met 2006 heeft ontwikkeld in dit VRG. Het aantal incidenten kent een grillig verloop. Er is een sterke stijging in 2004 ten opzicht van 2003: het aantal incidenten stijgt van 21 naar 31. Daarna daalt het geconstateerde wapenbezit weer even snel. Uiteindelijk valt er over de hele periode een lichte daling te noteren van 2 incidenten.

Tabel 4.5.6

Wapenincidenten					
	2003	2004	2005	2006	Periode 4 vs 1
VRG Hillesluis	21	31	17	19	-2, -9,5%

Tussen 2003 en 2006 daalt het aantal aangiftes van straatroof en overvallen in VRG Hillesluis met 50%: van 82 naar 41. Een halvering dus.

Tabel 4.5.7

Aangifte: Straatroof & overval					
	2003	2004	2005	2006	Periode 4 vs 1
VRG Hillesluis	82	74	74	41	-41, -50%

In vergelijking met het politiedistrict: een goede ontwikkeling

We vergelijken de ontwikkeling in VRG Hillesluis met die in de rest van het politiedistrict Feijenoord-Ridderster. Het valt meteen op dat de ontwikkeling in het VRG aanzienlijk gunstiger is dan die in de rest van het district. In de rest van het district stijgt het wapenbezit namelijk met 55 geregistreerde incidenten.

De grilligheid in de ontwikkeling van het wapenbezit in de rest van het politiedistrict is wel vergelijkbaar met die in het VRG. Er wordt namelijk eerst een stijging geregistreerd van 127 wapenincidenten (in 2003) naar 245

(in 2004), waarna er weer een aanzienlijke daling optreedt naar 150 incidenten in 2005 en naar 182 incidenten in 2006.

Tabel 4.5.8

Wapenincidenten					
	2003	2004	2005	2006	Periode 4 vs 1
VRG Hillesluis	21	31	17	19	-2, -9,5%
District excl. VRG	127	245	150	182	+55, +43,3%
District incl. VRG	148	276	167	201	+53, +35,8%

Tussen 2003 en 2006 daalt het aantal aangiftes van straatroof en overvallen in het politiedistrict Feijenoord-Ridderster met 17% (n=86). In het VRG Hillesluis daalt het aantal aangiftes beduidend sterker: met 50% (n=41).

Tabel 4.5.9

Aangifte: Straatroof & overval					
	2003	2004	2005	2006	Periode 4 vs 1
VRG Hillesluis	82	74	74	41	-41, -50%
District excl VRG	414	373	363	369	-45, -10,9%
District incl VRG	496	447	437	410	-86, -17,3%

De relatief goede ontwikkelingen zijn een indicatie voor een gunstig effect van het preventief fouilleren. Het lijkt hier te gaan om een preventief effect, omdat de opbrengsten van de controleacties niet relatief hoog zijn. Bij 57 acties worden 6.628 personen gecontroleerd en 178 wapens aangetroffen. Respondenten die ingevoerd zijn in dit gebied geven - naast het preventief fouilleren - de volgende belangrijke verklaringen voor de relatief gunstige ontwikkelingen in VRG Hillesluis:

- Sluiting en sloop van drugspanden;
- Meer toezicht, ook door particuliere beveiligers;
- Concrete interventies middels de persoonsgerichte aanpak en door het interventieteam;
- Er is sinds januari 2006 cameratoezicht in delen van Hillesluis;
- Anonieme tips, ook over wapenbezit of wapengeweld.

Preventief fouilleren is volgens ingevoerde respondenten vooral belangrijk geweest om aan (potentiële) wapenbezitters - zowel jongeren als leden van de drugsscene - duidelijk te maken dat er een gerede controle- en pakkans is, ook als personen zich gewoon of niet verdacht gedragen. De controles werden ook door bewoners gewaardeerd: op locaties waar bewoners angstig waren voor wapenbezit werd nu opgetreden door de politie.

In vergelijking met de stad

In de periode van 2003 tot en met 2006 is de ontwikkeling in VRG Hillesluis relatief gunstig in het politiedistrict. Toch blijft de ontwikkeling nog achter bij het Rotterdamse gemiddelde, want in Rotterdam daalt het aantal wapenincidenten in deze periode met 13,5% (n=112), terwijl het in VRG Hillesluis nauwelijks daalt: 9,5% (n=2).

Tabel 4.5.10

VRG Hillesluis vs. de stad					
Wapenincidenten					
	2003	2004	2005	2006	Periode 4 vs 1
VRG Hillesluis	21	31	17	19	-2, - 9,5%
Rotterdam	829	979	768	717	-112, -13,5%

4.5.3 VRG Beverwaard

De Beverwaard is, in 2005, tot twee keer toe aangewezen als VRG. Voor de eerste keer in de periode van 12 juli 2005 tot en met 11 augustus 2005, en aansluitend een tweede keer van 12 augustus 2005 tot en met 11 september 2005. Er zijn in totaal 14 controleacties uitgevoerd. De eerste aanwijzing volgde op een spraakmakende schietpartij, waarbij leden van twee groepen in de openbare ruimte op elkaar schoten: "Er werden echt wapens leeg geschoten". In de periode daarna waren ze naar elkaar op zoek. Bij controleacties zijn onder meer wapens aangetroffen die in verband stonden met deze schietpartij.

Vergelijking in de tijd: een daling na de controleacties

In de Beverwaard stijgt het aantal wapenincidenten gestaag: van 7 in 2003 naar 13 in 2004. Vervolgens daalt het aantal wapenincidenten in 2005 naar 10 en in 2006 naar 5. Door deze schommeling wordt in 2006 weer het niveau bereikt van 2003, met minder dan 10 wapenincidenten in een jaar. Het gaat om een kleine absolute daling, waardoor de percentuele daling onbelangrijk is.

Tabel 4.5.11

Wapenincidenten					
	2003	2004	2005	2006	Periode 4 vs 1
VRG Beverwaard	7	13	10	5	-2, -28,6%

Er wordt tussen 12 juli en 11 augustus 2005 in totaal 14 keer een controleactie gehouden. In juli 2005 worden 9 wapenincidenten geregistreerd, in augustus 2005 precies 13 en nul in september 2005. In de eerste twee actiemaanden ligt het aantal wapenincidenten dus hoog. Tijdens de expertmeeting wordt dit toegeschreven aan de schietincidenten, de daarmee samenhangende spanningen en wapenincidenten op straat, en de toegenomen alertheid van de politie (ook buiten controleacties om) op mogelijke wapenincidenten.

Er worden in VRG Beverwaard beduidend minder aangiftes van straatroven en overvallen geregistreerd dan in VRG Hillesluis. Er valt in de periode van 2003 tot en met 2006 wel een stijging te noteren: van 17 naar 26 aangiftes. Dit komt neer op een stijging met 52,9%.

Tabel 4.5.12

Aangifte: Straatroof & overval					
	2003	2004	2005	2006	Periode 4 vs 1
VRG Beverwaard	17	23	19	26	+9, +52,9%

In vergelijking met het politiedistrict

Het aantal wapenincidenten in het politiedistrict Feijenoord Ridderster - minus VRG Beverwaard – stijgt in de periode van 2003 tot en met 2006 van 141 naar 196. Er heeft een forse stijging plaats in 2004: in dat jaar worden er 263 wapenincidenten geregistreerd en in 2003 141. In de jaren daarna heeft een aanzienlijke daling plaats: naar uiteindelijk 196 wapenincidenten in 2006.

De ontwikkeling in VRG Beverwaard is gunstiger. Want er wordt immers over de hele periode een lichte absolute daling gerealiseerd. Die daling wordt wel een jaar later (namelijk in 2006) tot stand gebracht dan in de rest van het district.

Tabel 4.5.13

Wapenincidenten					
	2003	2004	2005	2006	Periode 4 vs 1
VRG Beverwaard	7	13	10	5	-2, -28,6%
District excl VRG	141	263	157	196	+55, +39%
District incl VRG	148	276	167	201	+53, +35,8%

Voor de ontwikkeling van het aantal aangiftes van straatroven en overvallen geldt dat er in het VRG Beverwaard tussen 2003 en 2006 een stijging valt te noteren. In de rest van het politiedistrict daalt het aantal aangiftes met bijna twintig procent: van 479 naar 384 aangiftes.

Tabel 4.5.14

Aangifte: Straatroof & overval					
	2003	2004	2005	2006	Periode 4 vs 1
VRG Beverwaard	17	23	19	26	+9, +52,9%
District excl VRG	479	424	418	384	-95, -19,8%
District incl VRG	496	447	437	410	-86, -17,3%

Ingevoerde respondenten geven de volgende verklaringen voor deze ontwikkelingen:

- De schietpartij en spanningen in 2005 hebben geleid tot meer wapenincidenten, tot meer wapenbezit onder personen met kwade intenties (die betrokken waren bij de spanningen) en tot een gerede kans op nog meer wapenincidenten dan er uiteindelijk plaatsvinden. Preventief fouilleren heeft nieuwe schietpartijen voorkomen. De eerste aanwijzing van de Beverwaard als VRG kwam in een week tot stand. Dit is relatief zeer snel, maar operationeel betrokkenen vonden het toch nog te lang duren: als er in die week als preventief was gefouilleerd hadden enkele incidenten voorkomen kunnen worden;
- Door het preventief fouilleren in 2005 keert het aantal wapenincidenten in 2006 terug naar het niveau van 2003. Er is met preventief fouilleren volgens respondenten goed en effectief gereageerd op de situatie die ontstond na de schietpartij;
- Het aantal straatroven en overvallen wordt niet verminderd. Maar in een bepaald opzicht veranderd er niet zoveel als de stijging in de periode van 2003 tot en met 2006 doet vermoeden. Het aantal aangiftes schommelt namelijk: ze gaan van 17 naar 23, terug naar 19 en weer naar 26.

In vergelijking met de stad

De vergelijking tussen de wapenincidenten in de stad en in VRG Beverwaard levert weinig inzichten op. De controleacties in dit VRG hebben de stijgende lijn in het aantal wapenincidenten, vooral vanwege een schietpartij, helpen keren. Dit resultaat wordt zichtbaar in 2005.

Tabel 4.5.15

VRG Beverwaard vs. de stad Wapenincidenten					
	2003	2004	2005	2006	Periode 4 vs 1
VRG Beverwaard	7	13	10	5	-2, -28,6%
Rotterdam	829	979	768	717	-112, -13,5%

4.6 Politiedistrict Zuid

4.6.1 VRG Tarwewijk

Er zijn in VRG Tarwewijk veel controleacties uitgevoerd: 86 om precies te zijn. Het VRG is 6 keer aangewezen in de volgende perioden: van 1 december 2002 tot en met 28 februari 2003, van 1 september 2003 tot en met 30 november 2003, van 1 januari 2004 tot en met 31 maart 2004, van 15 april 2004 tot en met 15 juli 2004, van 11 juli 2005 tot en met 10 oktober 2005 en van 10 november 2006 tot en met 9 februari 2007.

Vergelijking in de tijd: een gestage daling

In VRG Tarwewijk daalt het aantal wapenincidenten vanaf 2003 gestaag. Er wordt in de periode van 2003 tot en met 2006 alles bij elkaar een forse daling gerealiseerd: van 99 naar 24 wapenincidenten. Dit komt neer op een afname met ruim 75%.

Tabel 4.6.1

Wapenincidenten					
	2003	2004	2005	2006	Periode 4 vs 1
VRG Tarwewijk	99	54	38	24	-75, -75,8%

De aangiftes van straatroof en overval dalen in VRG Tarwewijk, in de periode van 2003 tot en met 2006, van 74 naar 35 aangiftes. Dit is een daling met 52,7%.

Tabel 4.6.2

Aangifte: Straatroof & overval					
	2003	2004	2005	2006	Periode 4 vs 1
VRG Tarwewijk	74	61	57	35	-39, -52,7%

In vergelijking met het politiedistrict

In politiedistrict Zuid - minus VRG Tarwewijk - daalt het aantal wapenincidenten in de periode van 2003 tot en met 2006 van 202 naar 170. In 2006 valt een stijging te noteren: van 131 naar 170.

In VRG Tarwewijk is de ontwikkeling relatief gunstig. Zowel absoluut (een daling met 75 wapenincidenten) als percentueel (een daling met 75,8%) valt de daling in het VRG namelijk hoger uit dan in de rest van het politiedistrict. Dit is een indicatie voor een gunstig effect van het forse aantal controleacties op het aantal wapenincidenten.

Tabel 4.6.3

Wapenincidenten					
	2003	2004	2005	2006	Periode 4 vs 1
VRG Tarwewijk	99	54	38	24	-75, -75,8%
District excl. VRG	202	150	131	170	-32, -15,8%
District incl. VRG	301	204	169	194	-107, -35,5

De aangiftes van straatroof en overvallen dalen in VRG Tarwewijk ook meer dan in de rest van het district. In het VRG komt de daling uit op 52,7% (n=39) en in de rest van district op 29,4% (n=132).

Tabel 4.6.4

Aangifte: Straatroof & overval					
	2003	2004	2005	2006	Periode 4 vs 1
VRG Tarwewijk	74	61	57	35	-39, -52,7%
District excl VRG	449	447	433	317	-132, -29,4%
District incl VRG	523	508	490	352	-171, -32,7%

Respondenten die ingevoerd zijn in dit gebied geven - naast het preventief fouilleren - de volgende belangrijke verklaringen voor de gunstige ontwikkelingen in VRG Tarwewijk:

- Sluiting van dealpanden;
- Controles door het interventieteam;
- Uitbreiding van de politiesterkte van het wijkteam met circa 40 fte (het gaat hier om DGB019).

Door de langdurige inzet van preventief fouilleren is het op straat duidelijk geworden dat er een aanzienlijke controlekans en pakkans is bij wapenbezit in de Tarwewijk. Personen die worden gecontroleerd geven dit geregeld nadrukkelijk te kennen. Dit blijkt ook uit de opbrengsten van de acties. Die

dalen namelijk na verloop van tijd, hetgeen een indicatie is voor een preventief effect van de controleacties.

In vergelijking met de stad

Het valt op dat de ontwikkeling in VRG Tarwewijk beduidend gunstiger is dan de algemene trend in de stad. In VRG Tarwewijk daalt het aantal wapenincidenten reeds in 2004 fors, waarna er verder vooruitgang wordt geboekt, en uiteindelijk een daling van ruim 75% wordt gerealiseerd. In de stad wordt de daling later ingezet: de overall daling komt uit op 13,5%.

Tabel 4.6.5

VRG Tarwewijk vs. de stad					
Wapenincidenten					
	2003	2004	2005	2006	Periode 4 vs 1
VRG Tarwewijk	99	54	38	24	-75, -75,8%
Rotterdam	829	979	768	717	-112, -13,5%

4.6.2 VRG Pendrecht

Het gebied is tweemaal aangewezen als VRG, namelijk van 15 april 2003 tot en met 14 juli 2004, en van 10 november 2006 tot en met 9 februari 2007. In deze periode zijn in totaal 24 controleacties gehouden. De aanleiding voor de tweede aanwijzing bestond uit de ervaring dat het aantal overvallen en straatroven elk jaar stijgt in de periode van november tot en met januari.

Vergelijking in de tijd: een stijging van het aantal wapenincidenten

In de periode 2003 tot en met 2006 stijgt het aantal wapenincidenten in VRG Pendrecht. In 2003 registreerde de politie 5 wapenincidenten en in 2006 12.

Tabel 4.6.6

Wapenincidenten					
	2003	2004	2005	2006	Periode 4 vs 1
VRG Pendrecht	5	10	10	12	+7, +140%

Het aantal aangiftes straatroof en overval kent een grillig verloop. In 2003 worden 36 aangiftes van straatroof en overval gedaan. Een jaar later zijn dit er 47. In 2005 daalt dit aantal aanzienlijk: naar 15 aangiftes. In 2006

verdubbelt dit weer naar 31. Alles bij elkaar komt dit neer op een overall daling van 14% (n=5).

Tabel 4.6.7

Aangifte: Straatroof & overval					
	2003	2004	2005	2006	Periode 4 vs 1
VRG Pendrecht	36	47	15	31	-5, -13,9%

In vergelijking met het politiedistrict

Er valt een stijging van het aantal wapenincidenten in het VRG te constateren. Het betreft in absolute zin een kleine stijging: van 5 naar 12. In het overig deel van het district daalt het aantal wapenincidenten aanzienlijk: met 41%.

Tabel 4.6.8

Wapenincidenten					
	2003	2004	2005	2006	Periode 4 vs 1
VRG Pendrecht	5	10	10	12	+7, +140%
District excl. VRG	296	194	159	182	-114, -38,5%
District incl. VRG	301	204	169	194	-107, -35,5

De aangiftes van straatroof en overval dalen in VRG Pendrecht minder dan in het overige deel van het politiedistrict. In het gehele district daalt het aantal aangiftes met 34% en in VRG Pendrecht met bijna 14%.

Tabel 4.6.9

Aangifte: Straatroof & overval					
	2003	2004	2005	2006	Periode 4 vs 1
VRG Pendrecht	36	47	15	31	-5, -13,9%
District excl VRG	487	461	475	321	-166, -34,1%
District incl VRG	523	508	490	352	-171, -32,7%

De vergelijking tussen de wapenincidenten in de stad en in VRG Pendrecht levert weinig extra inzichten op. Uit interviews blijkt dat het aantal straatroven en overvallen opvallend hoog was in de maanden november en december (tussen 2004 en 2006). We kiezen er daarom voor om deze maanden nader te bekijken.

Het valt op dat het aantal straatroven en overvallen in deze maanden door de jaren heen afneemt. In 2004 worden in deze twee maanden 13 aangiftes van straatroof en overval gedaan, en in 2006 precies 5.

Tabel 4.6.10

VRG Pendrecht			
Aangifte: Straatroof en overval			
	2004	2005	2006
November	4	2	4
December	9	4	1
Totaal	13	6	5

4.6.3 VRG Charlois

Het gebied is twee keer aangewezen als VRG, namelijk van 21 december 2005 tot en met 20 januari 2006, en van 10 november 2006 tot en met 9 februari 2007. Er worden 21 controleacties uitgevoerd.

Vergelijking in de tijd: een lichte stijging

In de periode van 2003 tot en met 2006 stijgt het aantal wapenincidenten in VRG Charlois licht: van 6 wapenincidenten naar 8.

Tabel 4.6.11

Wapenincidenten					
	2003	2004	2005	2006	Periode 4 vs 1
VRG Charlois	6	11	8	8	+2, +33,3,%

De aangiftes van straatroof en overval stijgen licht van 9 naar 11 in de periode 2003 tot en met 2006.

Tabel 4.6.12

Aangifte: Straatroof & overval					
	2003	2004	2005	2006	Periode 4 vs 1
VRG Charlois	9	21	22	11	+2, +22,2%

In vergelijking met het politiedistrict

De lichte stijging in VRG Charlois doet zich niet voor in het overige deel van het district. Daar zien we juist een forse daling van het aantal wapenincidenten met 40% (n=109).

Tabel 4.6.13

Wapenincidenten					
	2003	2004	2005	2006	Periode 4 vs 1
VRG Charlois	6	11	8	8	+2, +33,3,%
District excl VRG	295	193	161	186	-109, -40%
District incl. VRG	301	204	169	194	-107, -35,5%

Nagenoeg dezelfde ontwikkeling doet zich voor bij het aantal aangiftes van straatroof en overval. In het VRG stijgt het aantal aangiftes licht, terwijl het aantal in de rest van het politiedistrict fors daalt met 34%.

Tabel 4.6.14

Aangifte: Straatroof & overval					
	2003	2004	2005	2006	Periode 4 vs 1
VRG Charlois	9	21	22	11	+2, +22,2%
District excl. VRG	514	487	468	341	-173, -33,7%
District incl. VRG	523	508	490	352	-171, -32,7%

Net als bij de analyse van de ontwikkelingen in VRG Pendrecht is het voor VRG Charlois nuttig om te bezien hoe het aantal aangiftes van straatroof en overval zich ontwikkelt in de maanden november en december, in de controleperiode van 2004 tot en met 2006.

De piek van het aantal aangiftes ligt in VRG Charlois in 2005, met 8 aangiftes. In 2006 is in deze maanden maar 1 aangifte gedaan van straatroof.

Tabel 4.6.15

VRG Charlois Aangifte: Straatroof en overval			
	2004	2005	2006
November	0	2	1
December	4	6	0
Totaal	4	8	1

4.7 De ontwikkelingen in 30 Rotterdamse buurten⁶

Tabel 5.51 presenteert een top-30 van Rotterdamse buurten met de meeste wapenincidenten. In de periode van 2003 tot en met 2006 hebben in deze buurten in totaal 3.119 wapenincidenten plaatsgevonden. Tussen 2003 en 2006 is het totaal aantal wapenincidenten gedaald met maar liefst 43%, hetgeen neerkomt op een daling met 451 wapenincidenten.

Tabel 5.51

Wapenincidenten *						
		2003	2004	2005	2006	Periode 4 vs 1
1	Cool(haven)	43	51	42	49	+6, +14%
2	Tarwewijk	172	86	54	39	-133, -77,3%
3	Oud Charlois	19	22	21	39	+20, +105,3%
4	Oude Noorden	113	148	36	33	-80, -70,8%
5	Vreewijk	12	19	-	33	+21, +175%
6	Zuidwijk	40	15	-	30	-10, -25%
7	Afrikaanderwijk	-	22	-	30	-
8	Stadsdriehoek	47	39	34	27	-20, -42,6%
9	Bloemhof	24	123	17	26	+2, +8,3%
10	Oude Westen	48	43	57	23	-25, -52,1%
11	Oud IJsselmonde	20	17	22	21	+1, +5%
12	Hillesluis	21	58	40	20	-1, -5%
13	Nieuwe Westen	105	67	33	18	-87, -82,9%
14	Bospolder	20	13	12	17	-3, -15%
15	Middelland	87	62	26	17	-70, -80,5%
16	C.S. Kwartier	141	11	13	16	-125, -88,7%
17	Carnisse	14	-	-	15	+1, +7,1%
18	Zuidplein	11	13	15	15	+4, +36,4%
19	Pendrecht	14	13	11	15	+1, +7,1%
20	Groot IJsselmonde	20	32	11	14	-6, -30%
21	Spangen	15	19	31	13	-2, -13,3%
22	Hoogvliet Noord	16	-	12	13	-3, -18,8%
23	Hillegersberg Zuid	15	-	-	12	-3, -20%
24	Kop van Zuid	-	12	20	11	-
25	Zevenkamp	11	13	-	11	-
26	Zuiderpark	16	14	-	11	-5, -31,3%
27	Lombardijen	-	14	12	11	-
28	Tussendijke	13	-	11	9	-4, -30,8
29	Het Lage Land	-	-	-	9	-
30	Oosterflank	-	-	-	9	-
	Totaal	1057	926	530	606	-451, -42,7 %
* De buurten met een blauwe arcering vallen geheel of gedeeltelijk in een VRG						

De volgende twaalf buurten uit de top-30 vallen binnen een veiligheidsrisicogebied: Cool(haven), Tarwewijk, Oud Charlois, Oude

⁶ Het betreft buurten uit Rotterdam. De selectie van buurten is gebaseerd op een top 30 uit 2006. Sommige buurten bestaan gedeeltelijk uit een VRG. Hierdoor kunnen de uitkomsten afwijken van andere uitkomsten uit het onderzoek.

Noorden, Zuidwijk, Stadsdriehoek, Bloemhof, Hillesluis, Middelland, Nieuwe Westen, Pendrecht en Spangen.

De hoogste daling wordt gerealiseerd in de volgende vijf buurten:

- Tarwewijk: van 172 naar 39, een afname met 133 wapenincidenten;
- C.S. Kwartier: van 141 naar 16, een afname met 125 wapenincidenten;
- Nieuwe Westen: van 105 naar 18, een afname met 87 wapenincidenten;
- Oude Noorden: van 113 naar 33, een afname met 80 wapenincidenten;
- Middelland: van 87 naar 17, een afname met 70 wapenincidenten.

In deze vijf buurten wordt in totaal een afname van 495 wapenincidenten gerealiseerd. De afname van het aantal wapenincidenten in de hele stad pakt met 112 wapenincidenten uiteindelijk beduidend lager uit. Het valt op dat vier van deze vijf buurten deel uitmaken van een VRG. In de andere buurt – C.S. Kwartier – zijn de handhaving en toezicht (niet alleen door de politie, maar ook door de NS, door de spoorwegpolitie en door toezichthouders) fors aangescherpt.

Het saldo van alle buurten uit de top-30, wat betreft de ontwikkeling van het aantal wapenincidenten in de periode van 2003 tot en met 2006, komt uit op een afname van 451 wapenincidenten. Ook dit is een hogere daling dan die in de hele stad, die uitkomt op een afname met 112 wapenincidenten.

Het valt, tenslotte, op dat de top-30 niet louter buurten telt uit deelgemeenten waarvan bekend is dat er achterstandsgebieden zijn. De top-30 telt drie buurten uit de deelgemeente Prins Alexander, te weten Zevenkamp (11 incidenten), Het Lage Land (9 incidenten) en Oosterflank (9 incidenten). Dit zijn bij elkaar opgeteld 29 incidenten, hetgeen bijvoorbeeld meer is dan Bloemhof, een geijkte achterstandsbuurt.

5.

Rotterdam in vergelijking met: een beknopte benchmark

5.1 Inleiding

Dit hoofdstuk vergelijkt het preventief fouilleren in Rotterdam beknopt met de gang van zaken in Amsterdam en, zij het in mindere mate, in Maastricht en Den Haag.

5.2 Rotterdam in vergelijking met Amsterdam

We vergelijken de belangrijkste kengetallen over opbrengsten van het preventief fouilleren in Amsterdam en Rotterdam met elkaar. Het is een indicatieve vergelijking, want het vergt uitvoerig vergelijkend onderzoek om de verschillen te verklaren, met in achtneming van beleidsmatige en contextuele verschillen. Dit neemt niet weg dat één belangrijk verschil in acht genomen behoort te worden. In Amsterdam wordt sinds september 2002 gefouilleerd in twee (vrijwel) dezelfde VRG's: in de binnenstad (zeg maar het Wallengebied en omgeving), en in Zuidoost (met daarin onder meer de oude Bijlmermeer). Deze VRG's zijn beduidend groter dan die in Rotterdam en de aanwijzingsperiodes zijn langer en bedragen inmiddels een jaar.

Er worden in Rotterdam meer controleacties uitgevoerd en de politie heeft er alles bij elkaar meer tijd aan gespendeerd. Het is belangrijk om daarbij dus in het achterhoofd te houden dat Rotterdam deze inspanningen in veel verschillende VRG's levert.

Er worden in Rotterdam in vier jaar tijd in totaal 376 controleacties uitgevoerd. De meeste acties (132) worden uitgevoerd in 2004 en de minste in 2006 (55). De Amsterdamse politie organiseert in dezelfde periode alles bij elkaar 167 controleacties. Het topjaar is 2003, met 68 acties, en in 2006 worden de minste acties uitgevoerd: in totaal 34.

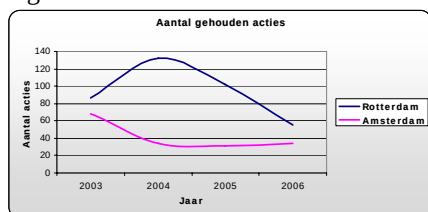
De Rotterdamse politie besteedt alles bij elkaar 38.350 arbeidsuren aan het preventief fouilleren. Dat is gemiddeld 9.588 arbeidsuren per jaar. In Amsterdam worden in vier jaar tijd 17.306 arbeidsuren ingezet ten behoeve van preventief fouilleren. Het jaargemiddelde komt daarmee op 4.327 arbeidsuren.

Tabel 5.1

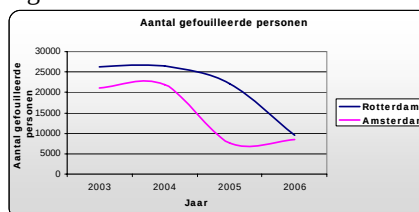
Opbrengsten: Rotterdam in vergelijking met Amsterdam								
	2003		2004		2005		2006	
	Rot	Ams	Rot	Ams	Rot	Ams	Rot	Ams
Aantal acties	87	68	132	34	102	31	55	34
X personen	26256	21153	26420	21986	22210	7576	9446	8559
X voertuigen	6961	3686	6027	1198	4040	1537	1206	297
Aanhoudingen	885	126	518	72	339	92	111	55
- WWM	667	52	303	23	161	33	51	35
Totaal wapens	888	443	669	373	623	214	216	184
- Vuurwapens	40	7*	15	6*	15	6*	5	5*
- Slagwapens	203	52	125	16	93	16	18	6
- Steekwapens	564	330	462	326	452	165	172	161
- Overig	81	54	67	25	63	27	21	12
Arbeidsuren	12797	8152	12567	4904	8805	2310	4181	1940
x per / wap**	29,6	47,7	39,5	58,9	35,7	35,4	43,7	46,5
x per / arr**	29,7	167,9	51	305,4	65,5	82,3	85,1	155,6
x per / uur**	2,1	2,6	2,1	4,5	2,5	3,3	2,3	4,4

* Dit zijn zowel echte als nepvuurwapens.
 ** x per / wap: Het aantal gefouilleerde personen per gevonden wapen
 ** x per / arr: Het aantal gefouilleerde personen per arrestatie
 ** x per / uur: Het aantal gefouilleerde personen per arbeidsuur

Figuur 1

Figuur 2

We vergelijken de opbrengsten nader langs drie lijnen:

- Het aantal gefouilleerde personen per gevonden wapen*

In 2003 en 2004 worden in Amsterdam beduidend meer personen gefouilleerd om één wapen aan te treffen dan in Rotterdam. In 2003 wordt in Amsterdam namelijk een wapen aangetroffen na het fouilleren van 48 personen, terwijl het in Rotterdam volstaat om 30 mensen te controleren. In 2004 wordt in Amsterdam een wapen aangetroffen bij het fouilleren van 59 mensen, en in Rotterdam bij de controle van 40 mensen. De scores liggen in de twee jaren daarna dicht bij elkaar, zoals blijkt uit de onderstaande figuur.
- Het aantal gefouilleerde personen per arrestatie*

Het aantal personen dat 'moet' worden gecontroleerd om een arrestant te maken loopt in Rotterdam geleidelijk op: 30 in 2003;

51 in 2004; 66 in 2005; en 85 in 2006. In Amsterdam worden er elk jaar beduidend meer personen gecontroleerd om een arrestant te maken: 168 in 2003; 305 in 2004; 82 in 2005; en 156 in 2006. Zie figuur 4.

- *Het aantal gefouilleerde personen per (politieel) arbeidsuur*
Gemiddeld genomen fouilleert de politie in Amsterdam meer personen per politieel arbeidsuur dan in Rotterdam. In Rotterdam blijft in de onderzoeksperiode het gemiddeld aantal gefouilleerde personen per politieel arbeidsuur tamelijk stabiel in vier jaar tijd. Het loopt uiteen van 2,1 tot 2,5 personen per uur. In Amsterdam zijn er meer schommelingen: van 2,6 tot 4,4 personen per uur. Amsterdam is gemiddeld genomen waarschijnlijk wat doelmatiger omdat constant in hetzelfde gebied wordt gecontroleerd, waardoor het personeel beschikt over veel ervaring met het instrument en met de omgeving. In Rotterdam dienen politie en bewoners in verschillende VRG's ervaring op te doen met het instrument.

Straatenquêtes: het maatschappelijk draagvlak

We hebben in Rotterdam en Amsterdam stratenquêtes afgenomen om het maatschappelijk draagvlak van het preventief fouilleren vast te stellen. In Amsterdam zijn in totaal 428 personen geënquêteerd en in Rotterdam 303 personen.

Het valt op dat de uitkomsten van de stratenquêtes dicht bij elkaar liggen.

Wenselijkheid van het instrument

In Rotterdam is 69% (n=209) (zeer) positief over het instrument. In Amsterdam ligt dit percentage op 61% (n=260). Daarentegen acht 21% (n=91) van de Amsterdamse steekproef het instrument niet wenselijk, tegenover 14% (n=43) van de Rotterdamse respondenten.

Tabel 5.2

Wat vindt u van dergelijke acties?					
	Amsterdam		Rotterdam		Verskil ⁷
	%	N	%	N	%
(Zeer) positief	61	260	69	209	+8
Neutraal	18	75	17	51	-1
(Zeer) negatief	21	91	14	43	-7
Missing	-	2	-	-	-
Totaal	100	428	100	303	~

⁷ Het verschil ten opzichte van de uitkomsten van Rotterdam.

Perceptie van het wapenbezit

De respondenten antwoorden op de vraag of de respondent de indruk heeft dat in de wijk veel personen met wapens rondlopen in beide steden vrijwel hetzelfde. In Amsterdam stelt 46% (n=187) van de respondenten de indruk te hebben dat er veel mensen met wapens rondlopen. In Rotterdam ligt dit percentage op 44% (n=132).

Tabel 5.3

Heeft u de indruk dat er in deze wijk veel personen met wapens rondlopen?					
	Amsterdam		Rotterdam		Vershil
	%	N	%	N	%
Ja	46	195	44	132	-2
Nee	28	119	26	79	-2
Weet niet / geen mening	26	110	30	92	+4
Missing	-	4	-	-	-
Totaal	100	428	100	303	~

Invloed op veiligheidsgevoelens

Vierenveertig procent (n=181) van de Amsterdamse respondenten geeft aan zich veiliger te voelen door preventief fouilleren. In Rotterdam is dit 5% meer, namelijk 49% (n=148) van de respondenten. Daarentegen stelt in Amsterdam 47% (n=201) van de respondenten dat hun veiligheidsgevoel gelijk is gebleven. In Rotterdam ligt dit percentage iets lager: 44% (n=134).

Tabel 5.4

Wat voor effect heeft preventief fouilleren op uw veiligheidsgevoel?					
	Amsterdam		Rotterdam		Vershil
	%	N	%	N	%
(Sterk) verbeterd	44	181	49	148	+5
Gelijk gebleven	47	201	44	134	-3
(Zeer) verslechterd	10	42	6	18	-4
Missing	-	4	-	-	-
Totaal	100	428	100	303	~

Privacyschending

In zowel Amsterdam als Rotterdam stelt een meerderheid van de respondenten dat het instrument (absoluut) *geen* schending van de privacy is: 52%, n=221 (Amsterdam) versus 50%, n=152 (Rotterdam). De categorie respondenten die het instrument *wel* als een (ernstige) schending van de privacy beschouwt bedraagt in Amsterdam 40% (n=170), tegenover 35% (n=107) in Rotterdam. In Amsterdam staat 8% (n=34) van de respondenten neutraal tegenover deze vraag. In Rotterdam is dit 14% (n=41).

Tabel 5.5

In hoeverre vindt u het instrument een schending van de privacy van de burger?					
	Amsterdam		Rotterdam		Verschil
	%	N	%	N	
(Absoluut) geen schending	52	221	50	152	-2
Neutraal	8	34	14	41	+6
(Ernstige) schending	40	170	35	107	-5
Missing	-	3	-	-	-
Totaal	100	428	100	303	~

Fouilleeracties buiten VRG's

Driekwart (n=232) van de Rotterdamse respondenten stelt dat ook in andere delen van de stad preventief moet worden gefouilleerd. In Amsterdam ligt dit percentage 12% lager: 65% (n=273). Daarentegen stelt één vijfde van de Amsterdamse respondenten geen voorstander te zijn van een uitbreiding van het gebied waar wordt gecontroleerd (20%, n=84). In Rotterdam ligt dit percentage op 14% (n=42).

Tabel 5.6

Vindt u dat de politie ook in andere delen van de stad preventief moet fouilleren?					
	Amsterdam		Rotterdam		Verschil
	%	N	%	N	
Ja	65	273	77	232	+12
Nee	20	84	14	42	-6
Weet niet / geen mening	15	62	9	29	-6
Missing	-	9	-	-	-
Totaal	100	428	100	300 ⁸	~

Bejegening door de politie

Bijna driekwart (n=110) van de respondenten die in Rotterdam zijn gefouilleerd beoordelen het optreden van de politieagent (zeer) positief. In Amsterdam ligt dit percentage op 66% (n=145). In beide steden werd het optreden door 7% van de respondenten als (zeer) negatief ervaren (Amsterdam n=16 en Rotterdam n=10). In Amsterdam vindt ongeveer een kwart (n=59) het optreden van de politieagent neutraal. In Rotterdam ligt dit percentage iets lager, namelijk op 20% (n=30).

⁸ Drie personen konden op deze vraag geen antwoord geven.

Tabel 5.7

Hoe heeft u het optreden van de politieagent tijdens het fouilleren ervaren? ⁹					
	Amsterdam		Rotterdam		Verskil
	%	N	%	N	
(Zeer) positief	66	145	73	110	+7
Neutraal	27	59	20	30	-7
(Zeer) negatief	7	16	7	10	
Missing	-	1	-	1	-
Totaal	100	221	100	151	~

Wapenincidenten

De politie Amsterdam-Amstelland beschikt over een informatiesysteem waarmee de delicten waarbij een wapen is gebruikt kunnen worden geselecteerd uit X-Pol. Het betreft dus niet alleen wapenbezit, maar bijvoorbeeld ook mishandelingen of straatroven waarbij een wapen is gebruikt of aangetroffen.

In Rotterdam is het niet mogelijk om een dergelijke selectie te maken. We hebben ons daarom bij de wapenincidenten beperkt tot (vuurwapen)bezit. Daarnaast hebben we gebruik gemaakt van aangiftecijfers van straatroof en overvallen.

Dit maakt een vergelijking tussen Amsterdam en Rotterdam wat externe effecten betreft heel moeilijk. We presenteren daarom louter de laatste resultaten van de analyse van de wapenincident in de Amsterdamse VRG's:

- In het onderzoeksjaar (april 2006 tot en met maart 2007) worden in VRG Binnenstad 565 wapenincidenten geregistreerd. Dat zijn, op één incident na, driehonderd wapenincidenten minder dan in de periode van april 2003 tot en met maart 2004. Dat is een daling met 34,6%. In het laatste jaar daalt het aantal wapenincidenten met precies honderd: van 665 naar 565.
- VRG Zuidoost telt in het onderzoeksjaar (april 2006 tot en met april 2007) 532 wapenincidenten. In dezelfde periode, drie jaar eerder, werden nog 637 wapenincidenten geregistreerd. De daling bedraagt derhalve 105 wapenincidenten, hetgeen neerkomt op een afname van 16,5%. Over het laatste jaar bedraagt de daling 59 wapenincidenten.

5.3 Rotterdam in vergelijking met Den Haag en Maastricht

Een tweede vergelijking is die tussen de steden Den Haag en Maastricht. De beschikbare opbrengstcijfers van deze twee steden zijn beknopter dan de beschikbare cijfers uit Amsterdam. We gebruiken daarom de totaalopbrengsten van de drie steden.

⁹ Het gaat hier om respondenten die tijdens fouilleeracties zijn ondervraagd.

In Rotterdam worden tussen 2003 en 2006 376 acties uitgevoerd: een stuk meer dan Den Haag en Maastricht. In Den Haag worden 5 acties gehouden en in Maastricht 24 acties. Vanwege het grote verschil in het aantal acties, is het logisch dat de overige opbrengsten in Rotterdam hoger zullen uitvallen. Zie tabel 8. Het grote verschil in absolute aantallen maakt een vergelijking tussen de drie steden lastig. Voor een betere vergelijking, maken we daarom gebruik van twee sleutels¹⁰:

- *Het aantal gefouilleerde personen per gevonden wapen*
In Maastricht worden per gevonden wapen het minst aantal personen gefouilleerd: gemiddeld 16 personen per aangetroffen wapen. In Den Haag ligt dit gemiddelde een stuk hoger: 105. Rotterdam ligt wat betreft deze sleutel tussen Maastricht en Den Haag in, met gemiddeld 35 gefouilleerde personen per aangetroffen wapen.
- *Het aantal gefouilleerde personen per arrestatie*
In Maastricht worden het minst aantal personen gefouilleerd per arrestant: gemiddeld 31 personen. In Rotterdam ligt dit aantal iets hoger, namelijk 45 personen per gemaakte arrestant. In Den Haag worden gemiddeld 64 personen gefouilleerd per arrestant.

Tabel 5.8

Totaalopbrengst: Rotterdam in vergelijking met Den Haag en Maastricht			
- 2003 t/m 2006 -	Rotterdam	Den Haag	Maastricht
Aantal acties	376	5	24
X personen Totaal	84332	6404	9974
Aanhoudingen Totaal	1853	100	323
- WWM	1182	-	236
Totaal wapens	2396	61	619
- Vuurwapens	75	-	7
- Slagwapens	439	-	90
- Steekwapens	1650	-	342
- Overig	232	-	39
x pers / wap	35,2	105	16,1
x pers / arr	45,5	64	30,9

¹⁰ Ook bij deze vergelijking worden de contextuele en beleidsmatige verschillen tussen de drie steden buiten beschouwing gelaten. De vergelijking is gebaseerd op grond van de beschikbare opbrengstcijfers.

6. Conclusies en aanbevelingen

6.1 Conclusies

We formuleren in deze paragraaf de conclusies. Deze conclusies worden geordend langs de vier sporen die we in hoofdstuk één hebben beschreven: 1. het maatschappelijk draagvlak; 2. de opbrengsten van preventief fouilleren; 3. de externe effecten van preventief fouilleren en 4. de *benchmark*. Wat de benchmark betreft beperken we ons tot de enige stad met (op onderdelen) daadwerkelijk vergelijkbaar onderzoeksmateriaal: Amsterdam. In deze vier sporen zijn de doelstellingen van het preventief fouilleren in Rotterdam verdisconteerd (zie hoofdstuk 1).

Het maatschappelijk draagvlak: fors

1. Het maatschappelijk draagvlak van het preventief fouilleren is fors. Een ruime meerderheid van de personen die we hebben ondervraagd bij straat enquêtes (69%) is positief of zeer positief over preventief fouilleren. Respondenten die kort na een controle zijn ondervraagd, oordelen het meest positief: 77% is (zeer) positief (n=116). Voor passanten geldt dit voor 61% (n= 93). Verder vindt 67% van alle respondenten het nuttig als de politie vaker preventief zou fouilleren.
2. De helft (49%) van onze respondenten vindt dat preventief fouilleren de veiligheidsgevoelens (sterk) verbetert en een ruime meerderheid (59%) vindt preventief fouilleren effectief bij het bestrijden van wapenbezit en wapencriminaliteit. Hieruit volgt dat het publieke legitimiteit oplevert indien de politie preventief fouilleert in een gebied waar een concentratie van wapengeweld de openbare orde aantast. En omgekeerd, indien dit instrument onder zulke omstandigheden niet zou worden ingezet gaat dit hoogstwaarschijnlijk ten koste van publieke legitimiteit van overheid en politie, te meer omdat het instrument effectief blijkt te zijn.
3. De veiligheidsindex 2007 bevat enkele vragen over preventief fouilleren. Daaruit blijkt dat 87,5% van ‘de Rotterdammers’ denkt dat preventief fouilleren een bijdrage levert aan veiligheid. Voor zover de

ondervraagden (5.1% van de respondenten) zijn gecontroleerd, was 78,3% tevreden over de wijze waarop dit gebeurde.

4. Het maatschappelijk draagvlak hangt samen met de politiek-bestuurlijke opdracht om zorgvuldig te controleren. In Rotterdam omvat dit de opdracht om “aselect” gestalte te geven aan controleacties. Dit leidt ertoe dat niet altijd de meest doelmatige of effectieve actiemethode wordt gekozen. Toch blijkt preventief fouilleren effectief te zijn: zie de conclusies over de externe effecten.

De opbrengsten: 389 controleacties

1. Er zijn, sinds september 2002, in Rotterdam in totaal 389 controleacties uitgevoerd. Bij die acties zijn in totaal precies 89.146 personen gecontroleerd, alsmede 18.612 voertuigen en 476 horecapanden. Er zijn bij deze acties 2.052 personen aangehouden. Het betrof in 65% (N = 1.343) van de aanhoudingen een arrestant inzake de Wet Wapens en Munitie (WWM). De acties hebben in totaal 2.539 wapens opgeleverd.
2. In 2003 worden in totaal 87 fouilleeracties gehouden (26.256 gecontroleerde personen) en bij 132 acties worden in 2004 precies 26.420 mensen gecontroleerd. In 2005 daalt het aantal controleacties, naar 102. Er worden ook minder personen gecontroleerd, maar nog altijd in totaal 22.210. Er worden in 2006 beduidend minder controleacties uitgevoerd: 55. Het aantal gecontroleerde personen daalt fors, naar minder dan tienduizend: 9.446 om precies te zijn. Het aantal controleacties neemt dus af in 2006. Dit komt deels door de verbeterde veiligheidssituatie. Preventief fouilleren is een instrument dat – mits verstandig toegepast onder geschikte omstandigheden – werkt. Het valt, ondanks de verbeterde veiligheidssituatie, wel op dat de ontwikkeling wat (vuur)wapenbezit betreft in onder meer politiedistrict Feijenoord-Ridderster beduidend ongunstiger is dan die in de hele stad. Toch worden in dit politiedistrict in 2006 slechts twee controleacties (in Hillesluis) gehouden.¹¹

---

¹¹ Er zijn geen aanvragen voor preventief fouilleren afgewezen.

3. Het is belangrijk om bij de interpretatie van de opbrengsten en personele inzet een aantal belangrijke zaken in ogenschouw te nemen:
  - De politie heeft zich het preventief fouilleren als het ware ‘eigen’ moeten maken. Het zoeken naar de meest geschikte werkwijzen ging bij de eerste acties in een VRG vaak deels ten koste van de doelmatigheid. Na verloop van tijd vond de politie een werkwijze die past bij het gebied.
  - Een belangrijk uitgangspunt van de controleacties betreft het gegeven dat er burgers worden gecontroleerd, en dus geen verdachten. Dit komt tot uitdrukking in de bestuurlijke opdracht om zorgvuldig en aselekt te controleren. In de praktijk betekent dit dat de politie op straat niet kiest voor de meest doelmatige en doeltreffende methodes, die gericht zouden zijn op groepen en die een gejaagd (‘snel’) karakter zouden hebben. De gevraagde zorgvuldigheid stelt grenzen aan de doelmatigheid.
  - Na verloop van tijd is de politie grotendeels overgestapt op kortere en minder omvangrijke controleacties. Of ze wisselde de locaties waar ze preventief fouilleerde tijdens een actie af. Uit eerder onderzoek blijkt dit effectiever te zijn (wat betreft opbrengst en het aantal gecontroleerde personen) dan langdurige, grootschalige acties in één gebied (Van der Torre en Ferwerda, 2005).
  - De verbeteringen in de werkwijze leiden ertoe dat er na verloop van tijd meer personen worden gecontroleerd per arbeidsuur. De doelmatigheid neemt dan in die zin dus toe. Daarmee is niet gezegd dat ook het aantal arrestanten en het aantal aangetroffen wapens groeit, in relatie tot de politie-inzet. De politie constateert dat de opbrengst in een bepaald VRG na verloop van tijd afneemt, hetgeen soms wordt gecompenseerd door flexibel te opereren (bijvoorbeeld snel van locatie wisselen bij de controleacties). Dit is een indicatie voor een preventief effect van de controleacties: personen worden alert op de pakkans door preventief fouilleren.

Externe effecten: gunstig en belangrijk

1. De externe effecten van het preventief fouilleren in Rotterdam zijn gunstig en belangrijk. De externe effecten zijn belangrijk omdat wapenbezit en –gebruik ernstige feiten zijn en omdat, zo volgt uit het onderzoek naar het maatschappelijk draagvlak, burgers er veel waarde aan hechten dat juist hier effectief tegen wordt opgetreden.

Dit blijkt in Rotterdam heel goed mogelijk door middel van preventief fouilleren, want de externe effecten zijn ronduit gunstig.

2. De volgende constatering is, zeker in combinatie, een harde indicatie voor de ronduit gunstige externe effecten van preventief fouilleren. Dat wil zeggen voor gunstige effecten op het wapenbezit en op het aantal aangiftes van straatroof of overval:
  - 2a. We constateren dat in vijf VRG's met tenminste 33 controleacties - te weten VRG Keileweg; VRG Hillesluis; VRG Het Oude Noorden; VRG Putsebocht e.o. en VRG Tarwewijk - in de periode van 2003 tot en met 2006 de ontwikkelingen wat betreft wapenbezit en aangiftes van straatroof en overval beduidend gunstiger zijn dan: 1. in de rest van het politiedistrict, en 2. in de stad Rotterdam.¹²
  - 2b. De daling van het (vuur)wapenbezit komt in de periode van 2003 tot en met 2006 uit op: VRG Keileweg e.o. -67,4%; VRG Het Oude Noorden -50%; VRG Putsebocht e.o. -36,8%; VRG Hillesluis -9,5%; VRG Tarwewijk -75,8%.
  - 2c. De daling van het aantal aangiftes van straatroof en overval komt in de periode van 2003 tot en met 2006 uit op: VRG Keileweg e.o. -65,8%; VRG Het Oude Noorden -52,8%; VRG Putsebocht e.o. -33,3%; VRG Hillesluis -50%; VRG Tarwewijk -75,8%.
  - 2d. De overige VRG's leveren geen tegenstrijdig beeld op. In de andere VRG's gelden zonder uitzondering bijzondere omstandigheden:
    - VRG Centrum: Dit VRG beslaat het overgrote deel van het district, waardoor scores van het VRG niet zinvol kunnen worden vergeleken met die van het district. De ontwikkeling is wel beduidend gunstiger dan die in de stad;
    - VRG Delftsestraat: In dit VRG is één jaar gecontroleerd. Het is daarna opgegaan in VRG Centrum;

---

¹² De enige uitzondering op dit laatste is VRG Hillesluis.

- VRG Beverwaard: Hier is preventief fouilleren ingevoerd na een schietincident en er is in 2005 gecontroleerd;
- VRG Pendrecht en VRG Charlois: Deze gebieden tellen relatief weinig geregistreerd wapenbezit. Er wordt voornamelijk preventief gefouilleerd vanwege een piek wat betreft straatroven en overvallen in de periode van november tot en met december.
- In VRG Middelland/Nieuwe Westen wordt gefouilleerd in de jaren 2003, 2004 en 2005. In die periode daalt het vuurwapenbezit van 31 (2003) naar 15 (2005). In 2006 wordt niet meer gefouilleerd en valt weer een stijging te noteren naar 31 incidenten. De aangiftes van straatroof dalen van 171 in 2003 naar 113 in 2005. In 2006 stijgt dit licht, naar 115 aangiftes.

De benchmark

1. In Amsterdam wordt sinds september 2002 gefouilleerd in twee (vrijwel) dezelfde VRG's: in de binnenstad (zeg maar het Wallengebied en omgeving), en in Zuidoost (met daarin onder meer de oude Bijlmermeer). Deze VRG's zijn beduidend groter dan die in Rotterdam en de aanwijzingsperiodes zijn langer en bedragen inmiddels een jaar.
2. Rotterdammers zijn wat positiever gestemd over preventief fouilleren dan Amsterdammers. In Rotterdam is 69% (n=209) (zeer) positief over het instrument. In Amsterdam ligt dit percentage op 61% (n=260). Vierenveertig procent (n=181) van de Amsterdamse respondenten geeft aan zich veiliger te voelen door preventief fouilleren. In Rotterdam is dit 5% meer, namelijk 49% (n=148) van de respondenten.
3. Er worden in Rotterdam meer controleacties uitgevoerd en de politie heeft er alles bij elkaar meer tijd aan gespendeerd. Er worden in Rotterdam in vier jaar tijd in totaal 376 controleacties uitgevoerd. De meeste acties (132) worden uitgevoerd in 2004 en de minste in 2006 (55). De Amsterdamse politie organiseert in dezelfde periode alles bij elkaar 167 controleacties. Het topjaar is 2003, met 68 acties, en in 2006 worden de minste acties uitgevoerd: in totaal 34. De

Rotterdamse politie besteedt alles bij elkaar 38.350 arbeidsuren aan het preventief fouilleren. Dat is gemiddeld 9.588 arbeidsuren per jaar. In Amsterdam worden in vier jaar tijd 17.306 arbeidsuren ingezet ten behoeve van preventief fouilleren. Het jaargemiddelde komt daarmee op 4.327 arbeidsuren. Driekwart (n=232) van de Rotterdamse respondenten stelt dat ook in andere delen van de stad preventief moet worden gefouilleerd. In Amsterdam ligt dit percentage 12% lager: 65% (n=273).

4. De politie Amsterdam-Amstelland beschikt over een informatiesysteem waarmee de delicten waarbij een wapen is gebruikt kunnen worden geselecteerd uit X-Pol. Het betreft dus niet alleen wapenbezit, maar bijvoorbeeld ook mishandelingen of straatroven waarbij een wapen is gebruikt of aangetroffen. In Rotterdam is het niet mogelijk om een dergelijke selectie te maken. We hebben ons daarom bij de wapenincidenten beperkt tot (vuurwapen)bezit. Daarnaast hebben we gebruik gemaakt van aangiftecijfers van straatroof en overvallen. Dit maakt een vergelijking tussen Amsterdam en Rotterdam wat externe effecten betreft heel moeilijk. We hebben daarom in hoofdstuk 5 louter de meest recente resultaten van de analyse van de wapenincidenten in de Amsterdamse VRG's gepresenteerd.

6.2 Aanbevelingen

1. Preventief fouilleren werkt op locaties met een concentratie van wapenbezit en -gebruik: het maatschappelijk draagvlak is fors en de opbrengsten dragen bij aan ronduit gunstige externe effecten. Het is belangrijk om (per politiedistrict, per deelgemeente en per wijk) goede actuele analyses te maken van het wapenbezit en het wapengeweld in Rotterdam. Er komen dan – op dit moment - zonder enige twijfel concentratiegebieden naar voren waar preventief fouilleren als instrument kan worde ingezet.
2. Rotterdamse politici en bestuurders moeten zich blijven realiseren dat *niet* preventief fouilleren indien de omstandigheden daar overduidelijk *wel* om vragen niet alleen leidt tot onnodig veel wapengeweld, maar dat dit ook afbreuk doet aan de legitimiteit van bestuur, politiek en politie onder de Rotterdamse bevolking.

3. Het is verstandig om op hoofdlijnen vast te houden aan de Rotterdamse werkwijze om te komen tot aanwijzing van een VRG. Die bestaat eruit dat op lokaal niveau - het politiedistrict - wordt bezien of er een voorstel wordt ingediend bij de toetsgroep preventief fouilleren om een VRG aan te wijzen. We raden wel aan om bij de werkwijze om tot een VRG te komen rekening te houden met het volgende:
  - Het kan nodig zijn om onder bepaalde urgente omstandigheden snel tot aanwijzing van een VRG over te gaan, zoals na de schietpartij en de daarop volgende risico's in de Beverwaard in juni 2005;
  - We raden aan om stedelijk, districtelijk en lokaal (wijkteam, wijken) de ontwikkelingen wat betreft het wapengeweld helder te registreren en aldus te volgen (zie aanbeveling 1). Dit attendeert tijdig op relevante gunstige of ongunstige ontwikkelingen. Zo is het ook mogelijk om vroegtijdig andere instrumenten dan preventief fouilleren in te zetten, en om te bezien of dit effect heeft. Een goede registratie maakt het ook gemakkelijker om preventief fouilleren te agenderen en te overwegen.
  - Preventief fouilleren vergt maatwerk, op basis van de analyse van het wapengeweld. Het is ten behoeve van dit maatwerk verstandig om van geval tot geval te bezien wat de optimale duur van de aanwijzing en wat de optimale grootte van een VRG is. Het kan nodig zijn om een (wat) groter gebied aan te wijzen als VRG dan tot nu toe of om dit voor een half jaar of jaar te doen. Dit is in feite ook al gebeurd in de gebieden (zoals VRG Tarwewijk) die voor opeenvolgende perioden van drie maanden zijn aangewezen.
  - Het past bij maatwerk om de vraag te stellen en te beantwoorden welke andere instrumenten naast het preventief fouilleren ingezet kunnen worden om het wapengeweld te verminderen.
4. De opbrengsten en effecten van preventief fouilleren kunnen, binnen vastgestelde kaders, langs de volgende lijnen worden verder vergroot. We zijn ons ervan bewust dat dit nu ook al gebeurt, waardoor het neerkomt op een aansporing om op de ingeslagen weg verder te gaan.
  - Het uitvoeren van relatief korte controleacties, met niet al te veel politiepersoneel, blijkt relatief doelmatig. Dit neemt niet weg dat er specifieke lokale redenen kunnen zijn om (soms) grootschaliger of langduriger acties uit te voeren;
  - Het zorgvuldig uitkiezen van de tijden en locaties van controleacties op basis van politie-informatie;

- Na verloop van tijd blijkt een preventief effect mogelijk of haalbaar: we doelen hierbij op het gevoel van personen in een VRG dat ze gecontroleerd kunnen worden en daarom geen wapen bij zich dragen. De kans op dit effect neemt toe bij frequente (kleinschaliger) acties in een bepaald tijdsbestek. Als dit in een VRG met een substantieel wapenprobleem leidt tot een afname van het wapengeweld, kan dit uiteraard reden zijn om na bijvoorbeeld één of meer aanwijzingen te stoppen met preventief fouilleren. Maar indien in het VRG het wapengeweld weliswaar is gedaald, maar al bij al in absolute en relatieve zin (in relatie tot de rest van het district) hoog blijft, kan het verstandig zijn om niet te stoppen met preventief fouilleren, maar om de frequentie terug te brengen. En om dan te bezien of het behaalde effect beklijft of dat er mogelijk een verdere daling wordt gerealiseerd.
5. Preventief fouilleren blijft vragen om zorgvuldige toepassing, en derhalve ook om een evaluatie van de gang van zaken. Dit geldt des te meer indien wordt overgegaan tot een aanwijzing van een half jaar of jaar. Een verbetering van de registratie verbetert en vergemakkelijkt een effectmeting. Naast een effectmeting raden we aan om in elk geval in een VRG - waar meer dan 20 controleacties worden gehouden - een straatenquête af te nemen om (ook) zo het maatschappelijk draagvlak te peilen.

Bijlagen

Bijlage 1

Verantwoording

We hebben ten behoeve van het onderzoek naar het maatschappelijk draagvlak (hoofdstuk 2) gebruik gemaakt van straat enquêtes. De enquêtes zijn afgenomen door medewerkers van het COT. Tijdens de controleacties waren vier tot vijf enquêteurs aanwezig. Ook de enquêtes buiten acties om werden afgenomen door vier tot vijf enquêteurs. Tijdens de controleacties spraken de enquêteurs personen aan die zojuist gefouilleerd waren door de politie. Hen is gevraagd of zij wilden meewerken aan een enquête die deel uitmaakt van een evaluatie van preventief fouilleren. Buiten de acties om zijn door het COT personen aangesproken in VRG's op vergelijkbare tijdstippen. Hierbij is rekening gehouden met een goede afspiegeling van de aanwezigen in het gebied. Het afnemen van een enquête nam tussen de 3 en 5 minuten in beslag. De vragenlijsten staan hieronder weergegeven.

We hebben ons ten behoeve van de presentatie en analyse van de opbrengsten (hoofdstuk 3) en externe effecten (hoofdstuk 4) gebaseerd op databestanden die we van de regiopolitie Rotterdam-Rijnmond hebben gekregen. Voor de presentatie van de externe effecten zijn twee verschillende typen data gebruikt.

In de eerste plaats hebben we gebruik gemaakt van de in X-Pol geregistreerde incidenten van vuurwapenbezit en bezit overige wapens (de X-Pol codes F70 en F72). We hebben hiervoor gekozen omdat deze codes wijzen op incidenten waarbij wapens in het spel zijn. Dit is niet het geval als we ons zouden baseren op incidentcategorieën die veel ruimer zijn dan incidenten waarbij wapens in het spel zijn, zoals 'geweld'. Het is op dit moment niet mogelijk om binnen het X-Pol systeem van de politie Rotterdam-Rijnmond te selecteren op incidenten waarbij een wapen in het spel is. Er kan dus bijvoorbeeld geen onderscheid gemaakt worden tussen zware mishandeling met of zonder een wapen.

In de tweede plaats baseren we ons op aangiftecijfers van straatroof en overval (Bron: Gids). Zoals reeds in het rapport wordt vermeld bevatten de aangiftes straatroof en overval aangiftes waarbij zowel wapens als geen wapens gebruikt zijn. Dit onderscheid was via het systeem Gids niet te maken. We presenteren deze delicten toch, onder meer omdat er in sommige VRG's voornamelijk is gefouilleerd om juist deze delicten te laten dalen.

Deze selectie betekent dat het feitelijke aantal delicten waarbij een wapen in het spel is in Rotterdam dus veel hoger ligt dan de cijfers die wij

presenteren. We hebben omwille van de betrouwbaarheid deze selectie gemaakt.

In het X-Pol systeem is het niet mogelijk om automatisch een onderscheid te maken tussen de ‘normale’ wapenincidenten en wapenincidenten die als gevolg van een preventief fouilleeractie zijn ingevoerd. Wapenincidenten uit de laatste categorie kunnen voor een *bias* zorgen. Ze dienen uiteraard niet meegeteld te worden bij het meten van de externe effecten, want een hoge wapenopbrengst van controleacties zou dan in de statistiek leiden tot meer geregistreerd wapenbezit. Om de cijfers vergelijkbaar en betrouwbaar te houden hebben we zo enigszins mogelijk in alle VRG’s de X-Pol mutaties van wapenbezit die zijn gebaseerd op preventief fouilleren handmatig verwijderd. Hiertoe hebben we alle mutaties van wapenbezit op de dag van een acties, plus enkele dagen daarna, één voor één geraadpleegd.

Voor de evaluatie zijn de volgende bronnen benut:

- Een excell-bestand van de politie over de opbrengsten van preventief fouilleren;
- Een excell-bestand van de politie over de wapenincidenten (X-Pol code F70 + F72) op regionaal-, stedelijk-, district-, wijk- en (sub)buurniveau;
- Een excell-bestand van de politie over de aangiftes straatroof en overval;
- Een bestand met een overzicht van alle VRG’s die tot en met 2006 zijn aangewezen.

We hebben de effecten zo goed mogelijk in kaart gebracht, onder meer door steeds de ontwikkelingen in een VRG te vergelijken: in de tijd, met de rest van het politiedistrict en met de ontwikkelingen in de stad. We zijn ons ervan bewust dat strikt causale uitspraken niet mogelijk zijn, al valt het effect wel in hoge mate aannemelijk te maken, zeker ook doordat we zoveel VRG’s hebben onderzocht.

Ter duiding van de cijfers hebben we vier expertmeetings gehouden met beleidsmedewerkers, agenten, wijkteamchefs en stadsmariniers. Deze expertmeetings hebben ons inzicht verschaft in de kenmerken en omstandigheden van elk VRG. We hebben met de volgende personen gesproken:

District West

G. Wind	Buurtagent Middelland
T. Kraaij	Buurtagent Nieuwe Westen
J. Verbeek	Stadsmarinier
R. van Waardenberg	Wijkteamchef Spangen/Nieuw Mathenesse
E. Kamermans	Buurtagent Spangen/Nieuw Mathenesse
G. Visser	Chef Directe Hulpverlening
J. van den Broek	Beleidsmedewerker OM Rotterdam

District Centrum & Noord

R. Kool	Chef wijkteam Noord-Walenburger
G. Engelaar	Chef wijkteam Noord Zaagmolenstraat
G.D. Hordijk	Chef wijkteam Noordmolenstraat
C. Hordijk	Brigadier v pol. Noord-Walenburgerweg
C.E. de Rooij	Chef Wijkteam Binnen rotte
R. Roskam	Chef wijkteam Cool/Centrum
J.A. Lemmen	Buurtagent Cool/Centrum

District Feijenoord-Ridderster

R. Marinus	Buurtagent
R. Groeneveld	Chef Wijkteam Tarwewijk
R. Smaal	Bloemhof
R. Stift	Beleidssecretaris OM
R. Noij	Chef Sandelingenplein
G. Meijer	Deelgemeente Feijenoord

District Zuid

F. Vellema	Oud Charlois
T. Spronk	Buurtagent Zuidwijk Pendrecht
L. van Heel	Pendrecht
L.J. Gebben	OM
M. Dela Haije	Stadsmarinier
M. van Loenen	Tarwewijk

Ten behoeve van de *benchmark* (hoofdstuk 5) zijn verschillende gegevens gebruikt. Voor de vergelijking tussen stratenquêtes is eerder onderzoek benut dat het COT in Amsterdam heeft verricht (COT, 2006). De opbrengsten en wapenincidentcijfers hebben we van de politie Amsterdam-Amstelland gekregen. De vergelijking van opbrengsten met Den Haag en Maastricht is gebaseerd op de volgende bronnen:

- Gemeente Den Haag (2006) *Evaluatie Preventief Fouilleren in Veiligheidsrisicogebied Hollands Spoor e.o.*, Den Haag;

- Politie Limburg-Zuid (2006) *Resultaten Preventief Fouilleren*, Maastricht.

Vragenlijst Preventief Fouilleren Rotterdam -fouilleeractie-

1 Vindt u dat de politieagent u duidelijk heeft verteld waarom u gefouilleerd bent?

Zeer duidelijk
Duidelijk
Neutraal
Onduidelijk
Zeer onduidelijk

2 Bent u ooit eerder bij een dergelijke actie gefouilleerd?

Ja
Nee

Indien ja, hoeveel keer?

 keer

3 Heeft u ooit iets over dergelijke acties gelezen of gehoord?

Ja, ik ben in het verleden ook al eens gefouilleerd
Ja, via de media
Ja, via kennissen
Nee
Anders, nl:

4 Wat vindt u van een dergelijke actie?

Zeer positief
Positief
Neutraal
Negatief
Zeer negatief

5 Woont u in deze wijk?

Ja
Nee, elders in Rotterdam
Nee, buiten Rotterdam
Nee, in het buitenland

6 Hoe heeft u het optreden van de politieagent tijdens het fouilleren ervaren?

Zeer positief
Positief
Neutraal
Negatief
Zeer negatief

7 Heeft u de indruk dat er in deze wijk veel personen met wapens rondlopen?	Ja Nee Weet niet Geen mening
8 Heeft preventief fouilleren in deze wijk u veiligheidsgevoel:	Sterk verbeterd Verbeterd Gelijk gehouden Verslechterd Sterk verslechterd
9 Vindt u dat de politie ook in andere delen van de stad preventief zou moeten fouilleren?	Ja Nee Weet niet Geen mening
10 Vindt u dat preventief fouilleren uw privacy schendt?	Absoluut geen schending Geen schending Neutraal Schending Ernstige schending
11 Denkt u dat preventief fouilleren leidt tot minder wapenbezit of minder wapendelicten?	Ja, zeer zeker Ja Neutraal Nee Nee, zeker niet
12 Vindt u het nuttig als de politie vaker preventief zou fouilleren?	Ja, zeer zeker Ja Neutraal Nee Nee, zeker niet

13 Leeftijd:	Leeftijd	jaar
14 Geslacht:	Man	
	Vrouw	
15 Geboorteland:	Nederland	Noord-Afrika
	Suriname	Zuid-Europa
	Antillen	Oost Europa
	Marokko	Overig:
	Turkije	
16 Etniciteit:	Nederlandse	Noord Afrikaanse
	Surinaamse	Zuid Europese
	Antilliaanse	Oost Europese
	Marokkaanse	Overig:
	Turkse	
17 Context	Voetganger/openbaar vervoer	
	Fiets	
	Brommer/scooter/motor	
	Auto	
	In de horeca	
	Anders	
18 Fouilleerresultaat	Niets aangetroffen	
	Wel aangetroffen? Zo ja→ zie vraag 19	
19 Zo ja, afhandeling?	Vrijwillige afstand zonder mini	
	Mini	
	Proces verbaal (=arrestatie)	
20 VRG:	.....	

Vragenlijst Preventief Fouilleren Rotterdam -passanten-

1 Heeft u ooit iets over acties preventief fouilleren gelezen of gehoord?

Ja, ik ben in het verleden ook al eens gefouilleerd

Ja, via media

Ja, via kennissen of vrienden

Nee

Anders, nl:

2 Bent u ooit zelf wel eens gefouilleerd tijdens een actie preventief fouilleren?

Ja

Indien ja, hoeveel keer?

keer

Nee

3 Vindt u dat de politieagent u toen duidelijk heeft verteld waarom u bent gefouilleerd?

Zeer duidelijk

Duidelijk

Neutraal

Onduidelijk

Zeer onduidelijk

4 Hoe heeft u het optreden van de politieagent tijdens het fouilleren ervaren?

Zeer positief

Positief

Neutraal

Negatief

Zeer negatief

5 Wat vindt u van dergelijke acties?

Zeer positief

Positief

Neutraal

Negatief

Zeer negatief

6 Woont u in deze wijk?

Ja

Nee, elders in Rotterdam

Nee, buiten Rotterdam

Nee, buitenland

7 Heeft u de indruk dat er in deze wijk veel personen met wapens rondlopen?	Ja Nee Weet niet/geen mening		
8 Heeft preventief fouilleren in deze wijk u veiligheidsgevoel:	Sterk verbeterd Verbeterd Gelijk gebleven Verslechterd Sterk verslechterd		
9 Vindt u dat de politie ook in andere delen van de stad preventief zou moeten fouilleren?	Ja Nee Weet niet/geen mening		
10 Vindt u dat preventief fouilleren uw privacy schendt?	Absoluut geen schending Geen schending Neutraal Schending Ernstige schending		
11 Denkt u dat preventief fouilleren leidt tot minder wapenbezit of minder wapendelicten?	Ja, zeer zeker Ja Neutraal Nee Nee, zeker niet		
12 Vindt u het nuttig als de politie vaker preventief zou fouilleren?	Ja, zeer zeker Ja Neutraal Nee Nee, zeker niet		
13 Leeftijd	Leeftijd <table border="1" style="display: inline-table; vertical-align: middle;"><tr><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td></tr></table> jaar		

14 Geslacht	Man	
	Vrouw	
15 Geboorteland:	Nederland	Noord-Afrika
	Suriname	Zuid-Europa
	Antillen	Oost Europa
	Marokko	Overig: ____
	Turkije	
16 Etniciteit:	Nederlandse	Noord Afrikaanse
	Surinaamse	Zuid-Europese
	Antilliaanse	Oost Europese
	Marokkaanse	Overig: ____
	Turkse	
17 Context	Voetganger/openbaar vervoer	
	Fiets	
	Brommer/scooter/motor	
	Auto	
	In de horeca	
	Anders	
18 VRG:	.....	

Bijlage 2

Elf Rotterdamse VRG's

VRG Keileweg en omgeving

Van 1 april 2003 t/m 30 juni 2003 en 1 juli 2003 t/m 31 september 2003 is het gebied Keileweg aangewezen als VRG. De gebiedsomschrijving is als volgt: Marconiplein via het spoor- emplacement tot de Lekstraat, via het water tot en met de Galileistraat, de Marconistraat tot het Marconiplein.

In 2005 is het gebied geografisch uitgebreid. Het VRG in Nieuw Mathenesse wordt begrensd door de Schiedamseweg, Marconiplein, Ohmstraat, Vierhavensstraat (inclusief het emplacement van de Nederlandse Spoorwegen), Lekstraat en het water van de Nieuwe Maas. Het gebied in Spangen wordt begrensd door de straten Mathenesserweg, Spangensekade, Spaansebocht, Arie Kroonpad, Spaansegeweg, Tjalklaan en het Marconiplein.

2003

2005

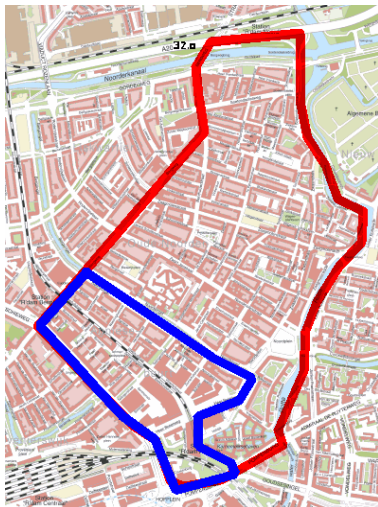

Veer – Westewagenstraat – Keizerstraat – Blaak – Churchillplein en Schiedamsedijk.

VRG Het Oude Noorden

VRG Het Oude Noorden wordt begrensd door de straten Schiekade - Bergweg - Gordelweg Soetendaalsekade - Zwaanshals - Zwaanshalskade - Zaagmolenkade - Noordplein - Heer Bokelweg. Het VRG omvat een groot deel van de CBS-wijken 'Oude Noorden' en de 'Agnesiebuurt'.

VRG Putsebocht en omgeving (Bloemhof)

VRG Putsebocht en omgeving wordt begrensd door de straten Dordtselaan (even zijde, de Maashaven tot de Putselaan, de Putselaan tot de Slaghekstraat, de Slaghekstraat tot aan de kruising met de Putsebocht, de Hillevliet (oneven zijde) tot aan de Lange Hilleweg, de Lange Hilleweg tot

de Strevelsweg en de Strevelsweg tussen Lange Hilleweg en Dordtselaan. Het VRG omvat een deel van de CBS-wijk Bloemhof.

VRG Hillesluis

Het VRG valt samen met de CBS-wijk Hillesluis en wordt begrensd door de straten Putselaan, 2e Rosestraat, Colosseumweg, Breeweg, Breeplein, Bree, Groene Hilledijk, Hillevliet en Slaghekstraat.

VRG Beverwaard

VRG Beverwaard valt samen met de CBS-wijk Beverwaard en wordt begrensd door de straten Groeninx van Zoelenlaan, Rijksweg A16, Arthurweg, Vosbergenpad, Beverwaardseweg, Benedenrijweg en de grens met de gemeente Ridderkerk.

VRG Tarwewijk

Het VRG Tarwewijk betreft een gebied dat begrensd wordt door de volgende straten: Maastunnelplein, Pleinweg, Zuidplein, Strevelsweg, Dordtselaan, Maashaven Zuidzijde, en Brielselaan.

VRG Pendrecht

Het VRG Pendrecht betreft het gebied tussen de Slinge, Ooltgensplaatweg, Abbenboekweg, Wagenbergstraat, Raamsdonkweg, Abbenbroekweg, Burghsluissinge, Nieuwe-Vossemeerweg, Rilland Bathstraat,

Biezelingeplein, Yersekestraat, Kamperlandsingel, Stavenissestraat en de Slinge Een gedeelte van de Slinge ligt in de wijk Zuidwijk.

VRG Charlois

Het VRG wordt begrensd door de Wolphaertsbocht, Boergoensestraat, Boergoensevliet, Kromme Zandweg, Waalstraat, Van Blommensteynweg, Plompertstraat, Rietdijk en Doklaan.

Bijlage 3

Geraadpleegde bronnen

COT (2005) *De derde ronde – Preventief Fouilleren in Amsterdam: Opbrengsten en Wapenincidenten*, Gemeente Amsterdam.

COT (2006) *Evaluatie Preventief Fouilleren in Amsterdam: de stand van zaken*, Gemeente Amsterdam.

COT (2007) *Evaluatie Preventief Fouilleren in Amsterdam: Opbrengsten, Wapenincidenten en Hot spots*, Gemeente Amsterdam.

Gemeente Rotterdam (2007) *Veiligheidsindex 2007: meting van de veiligheid in Rotterdam*, Directie Veiligheid.

Lokale gezagsdriehoek Rotterdam, *Dat ieder menschenkind het hoort: 'Ontwapen hen! Ontwapen!'*, 20 december 2002.

Lokale gezagsdriehoek Rotterdam, *Wapenstilstand: evaluatie preventief fouilleren 20 september 2002-30 juli 2003*, 25 september 2003.

Lokale gezagsdriehoek Rotterdam, *Wapenfeiten 2005: Jaarrapportage Preventief Fouilleren*.

Lokale gezagsdriehoek Rotterdam, *Wapenfeiten 2004: Jaarrapportage Preventief Fouilleren*.

Torre, van der E.J., H. Ferwerda (2005) *Preventief Fouilleren: een analyse van het proces en de externe effecten in tien gemeenten*, COT, Den Haag/Beke, Arnhem/Politie & Wetenschap, Zeist